

LATVIJAS REPUBLIKAS SATVERSMES VIII. NODAĻAS

IZSTRĀDĀŠANA:

6. SAEIMAS STENOGRAMMAS

LATVIJAS REPUBLIKAS 6.SAEIMAS

PAVASARA SESIJAS DEVĪTĀ SĒDE

1998.GADA 21.MAIJĀ¹

Sēdes vadītājs. Godātie kolēģi, kā mēs vakar vienojāmies, mēs tagad apvienoti izskatīsim darba kārtības 41.jautājumu - likumprojektu “**Satversmes II daļa. “Par cilvēktiesībām”**”, ko iesniegusi Juridiskā komisija, un 42.jautājumu - likumprojektu “**Grozījumi Latvijas Republikas Satversmē**”, ko iesniegusi deputātu grupa, kā arī **alternatīvo likumprojektu “Grozījumi Latvijas Republikas Satversmē”** (pirmais lasījums), ko iesniegusi Juridiskā komisija. Šīs komisijas vārdā deputāts Ilmārs Bišers. Lūdzu!

I.Bišers (Demokrātiskās partijas Saimnieks frakcija).

Godājamie deputāti! Jums ir izsniegti visi trīs grozījumu varianti: tas ir variants, ko jau pagājušā gada 20.novembrī Saeimai iesniedza speciāli izveidota komisija, kuru Saeima bija izveidojusi šīs Satversmes II daļas izstrādāšanai; ir variants, ko iesniedza deputāti, kas pārstāv apvienību “Tēvzemei un Brīvībai”/LNNK, un ir komisijas variants, kas apvienoja šos iepriekš minētos likumprojektus.

Juridiskās komisijas alternatīvais variants pieņēma no “Tēvzemei un Brīvībai” priekšlikumus par to, ka jautājums par valsts valodu būtu ietverams pirmajā daļā. Starp citu, šo jautājumu apsvēra arī izveidotā komisija, bet komisijai nebija pilnvaru ķerties klāt citām Satversmes daļām, tāpēc viņa varēja izskatīt tikai priekšlikumus par otro daļu, un līdz ar to viņa ietvēra tur šo priekšlikumu. Bet Juridiskā komisija to atbalstīja vienprātīgi, ka šo jautājumu pārnes uz pirmo daļu.

Kas attiecas uz pārējo likuma tekstu, tad tur ir dažādi varianti, un tas ir izskaidrojams arī tā, ka komisijā, kas bija izveidota pēc frakciju pārstāvības principa un kur no lielām un no mazām frakcijām bija pa vienam pārstāvim... Kaut gan pamatā visi komisijas lēmumi tika pieņemti ar diezgan ievērojamu balsu vairākumu, tomēr, nobalsojot Saeimā, varētu rasties dažādi viedokļi arī par atsevišķiem punktiem un to redakciju. Taču komisijā piedalījās abu šo sākotnējo likumprojektu autori vai vismaz autoru pārstāvji, un viņi vienojās, ka šīs atsevišķo pantu redakcijas mēs varētu izdebatēt šeit Saeimā otrajā un trešajā lasījumā un tad vienoties, kurus vairākums atbalsta. Tātad ar šādu mērķi komisija iesniedza šo projektu un lūdz izvēlēties šo alternatīvo priekšlikumu.

¹ Latvijas Republikas 6. Saeimas pavasara sesijas devītā sēde. *Latvijas Vēstnesis*. 1998. 26. maijs, Nr.150/152 (1211/1213)

Sēdes vadītājs. Paldies. Godātie kolēģi! Debatēs deputāti pieteikušies nav, tomēr komisija lūdz izskatīt dokumentu nr. 4218. Taču mums ir arī deputātu grupas iesniegtais likumprojekts, dokuments... Tātad komisija ierosina atbalstīt dokumentu nr. 4218, kas ir alternatīvais likumprojekts. Tātad balsosim dokumentu nr. 4218.

Vispirms mums, godātie kolēģi, ir jāreģistrējas kvorumam. Lūdzu reģistrācijas režīmu! Lūdzu, reģistrēsimies! Bez identifikācijas kartītēm notiks šī reģistrācija. Lūdzu nospieš reģistrācijas pogu un pēc tam vienu no balsošanas pogām. Tad reģistrācija būs notikusi. Lūdzu rezultātu! Reģistrējušies 69 deputāti, tātad Saeima ir tiesīga izskatīt šo jautājumu.

Godātie kolēģi, ierosinu balsot dokumentu nr. 4218, tā pieņemšanu pirmajā lasījumā. Lūdzu zvanu! Lūdzu balsošanas režīmu. Lūdzu deputātus izteikt savu attieksmi pret šo dokumentu - pret likumprojekta pieņemšanu pirmajā lasījumā. Lūdzu rezultātu! Par - 67, pret - 1, atturas - nav. Likumprojekts pieņemts pirmajā lasījumā. Lūdzu, Bišera kungs, priekšlikumu par otrā lasījuma termiņu.

I.Bišers. Ierosinu par termiņu noteikt 5. jūniju.

Sēdes vadītājs. Vai deputātiem nav iebildumu? Citi priekšlikumi ir Jirgena kungam. Lūdzu! Komisija ierosina 5.jūniju noteikt par priekšlikumu iesniegšanas termiņu.

A.Jirgens (apvienības "Tēvzemei un Brīvībai"/LNNK frakcija).

Ierosinu 20.jūniju.

Sēdes vadītājs. Ierosina 20.jūniju. Vai vēl ir kādi priekšlikumi? Citu priekšlikumu nav. Lūdzu, Bišera kungs, komisijas viedokli!

I.Bišers. Dārgie kolēģi, es saprotu, ka tas jautājums ir ļoti nopietns, tāpēc ir jāapdomā. Tomēr mums jāreķinās arī ar to, ka mums šis projekts ir jāpieņem vēl šīs Saeimas laikā, tāpēc es domāju, ka strādāsim. Iesniedziet savus priekšlikumus, lai komisija varētu vēl izskatīt.

Sēdes vadītājs. Lūdzu zvanu! Lūdzu balsošanas režīmu. Balsosim ierosinājumu - iesniegt priekšlikumus otram lasījumam līdz 20.jūnijam. Lūdzu rezultātu! Par - 13, pret - 47, atturas - 13. Nav pieņemts. Paliek spēkā 5.jūnijs kā priekšlikumu iesniegšanas termiņš. Paldies.

LATVIJAS REPUBLIKAS 6.SAEIMAS

RUDENS SESIJAS PIRMĀ SĒDE

1998.GADA 20.AUGUSTĀ²

Augsti godātais priekšsēdētāj! Cienījamie deputāti! Izskatīsim otrajā lasījumā likumprojektu "Grozījumi Latvijas Republikas Satversmē". Jūsu rīcībā ir dokuments nr.4465.

Sēdes vadītājs. Godātais Bišera kungs! Tā kā runa ir par Satversmi, mums ir jāreģistrējas kvorumam, vai mēs esam tiesīgi izskatīt šo jautājumu. Lūdzu, godātie kolēģi, reģistrācijas režīmu! Lūdzu kolēģus reģistrēties. Lūdzu reģistrācijas režīmu. Lūdzu rezultātu! Reģistrējušies 67... piedodiet, 70 deputāti. Mēs esam tiesīgi izskatīt šo jautājumu. Lūdzu, Bišera kungs!

I.Bišers. Tātad es jau paziņoju, ar kuru dokumentu mēs strādāsim. Izskatīsim priekšlikumus pa pantiem!

Par 4.pantu ir deputāta Golubova priekšlikums, kurā viņš uzaicina izslēgt 4.pantā vārdus "valsts valoda Latvijas Republikā ir latviešu valoda". Atbildīgā komisija šādu priekšlikumu neatbalsta.

Sēdes vadītājs. Paldies. Deputāts Golubovs ir pieteicies debatēs. Lūdzu! Saskaņā ar mūsu panākto vienošanos debatēm noteiktais laiks ir šāds: 5 minūtes - pirmo reizi un 2 minūtes - otro reizi.

A.Golubovs (pie frakcijām nepiederošs deputāts).

Cienījamie kolēģi! Kāpēc parādījās šis te priekšlikums? Mums ir Valsts valodas likums, kas reglamentē to, ka Latvijā valsts valoda ir latviešu valoda, tāpēc runāt par to Satversmē, kurā runāts par ģerboni, par karogu, vispār par tiesībām, es uzskatu, nevajadzētu, tāpēc lūdzu pieņemt manu priekšlikumu.

Sēdes vadītājs. Paldies. Vairāk debatēs deputāti pieteikušies nav. Lūdzu, vai komisijas vārdā vēlaties, Bišera kungs, ko teikt? Nevēlas. Lūdzu balsšanas režīmu. Balsosim deputāta Golubova priekšlikumu numur viens! Atbildīgā komisija to nav atbalstījusi.

Sēdes vadītājs. Lūdzu deputātus balsot. Lūdzu rezultātu! Par - 4, pret - 50, atturas - 9. Priekšlikums nav pieņemts.

I.Bišers. Par 77. pantu priekšlikumu nav.

Par 82. pantu ir atbildīgās komisijas redakcionāla rakstura priekšlikums - aizstāt vārdu "un" ar vārdu "vai". Komisija, protams, pati to atbalsta.

Sēdes vadītājs. Deputātiem iebildumu nav pret šo komisijas atzinumu. Paldies, pieņemts.

I.Bišers. Par 89. pantu priekšlikumu nav.

² Latvijas Republikas 6. Saeimas rudens sesijas pirmā sēde 1998. gada 20. augustā. *Latvijas Vēstnesis*. 1998. 25. augusts, Nr.243/244 (1304/1305)

Par 90. pantu ir atbildīgās komisijas priekšlikums. Faktiski būtu saistāms 3. un 4. priekšlikums, jo komisija ierosina 90. un 91. pantu vienkārši apmainīt vietām, neizdarot tajos nekādus labojumus.

Sēdes vadītājs. Paldies. Par 3. priekšlikumu vēlas runāt Gundars Valdmanis.

G.Valdmanis (pie frakcijām nepiederošs deputāts).

Gundars Valdmanis - Tautas kopa "Brīvība", 1. saraksts.

Prezidij, Sadarbības padome un tauta! Šitie trīs panti, par kuriem mēs tagad runāsim, ir svarīgi un ļoti cēli. Ir runa par to, ka arī katram pilsonim vajadzētu zināt savas tiesības. Un tad es jums prasu: kādas tiesības ir tam invalīdam, kuram tagad Rēzeknē ir jāpērk savai invalīda mašīnai autostāvvietu par naudu, bet Krasta kungs un draugs var pirkt "Latvenergo" par sertifikātiem? Kādas tiesības viņam ir? Kādas tiesības ir tai meitai, kurai ir piedzimis bērns un kurai ir 4 vai 5 lati mēnesī, ar ko to bērnu izaudzināt? Kādas tiesības viņai ir? Ir tiesības saskaņā ar starptautiskajiem likumiem, bet kādas tiesības viņai ir? Kas viņai to paskaidros, godājamais Bišera kungs? Mums ir vesela... vairāki simti tūkstoši represēto... Kādas tiesības viņiem ir, lai atgūtu savu mantu? Viņiem to mantu atņēma vienā naktī ar pistoli, bet tagad - desmit gadu vēlāk - tā manta nav vēl atdota. Kādas tiesības ir šim cilvēkam? Kādas tiesības ir tam bērnam, kas gribētu izaugt spējīgs, bet mājās nav naudas, lai viņš varētu iet uz skolu? Viņš gribētu izaugt vesels, bet it kā nav naudas, lai viņam palīdzētu izārstēties. Kādas tiesības viņam ir? Ženēvas konvencija stāsta, ka viņam ir visas tiesības. Bet, lūk, mēs atkal tautu maldinām. Runāsim par tiesībām, runāsim par vienlīdzību, runāsim par to, ka visi stāv tiesā vainīgi vai nevainīgi, un tad apskatīsimies, kur tad sēž mūsu lielie tautas vadoņi, kas ir kļuvuši stāvus bagāti! Vai viņi sēž cietumā? Nē! Viņus rāda pa televīziju, kā viņi turpmāk glābs tautu.

Kur tad ir tautas tiesības pret šo Saeimu, kas lemj un spēlē teātri? Dilbas kungs nāk un runā par graudu cenu intervenci. Viņš bija lauksaimniecības ministrs. Viņam bija iespējas daudz ko kārtot. Viņš ir liels draugs Šķēles kungam, kas tagad stāsta, kā viņš glābs laukus, bet kas ieviesa to sistēmu, ka nevienam nemaksā. Dilbas kungs ieviesa to brīvo tirgu, kas nozīmē, ka mūsu laukiem nav nākotnes šādu likumu dēļ, bet šodien viņš spēlē teātri un prasa, lai tauta un valsts nāk palīgā tam zemniekam, lai gan tieši viņš ir uzlicis to cilpu, un nu tas zemnieks tur tirinās, bet mēs iesim un tam zemniekam dosim mazu bonbondziņu... Un Dilbas kungs smaidīs un teiks: "Skat, ko es priekš jums daru!"

"Tēvzemei un Brīvībai" it kā sola tautai palikt tīrai, būt latviskai un nobalsot... Uzstājas ačgārni... Un tikai tad iet pie tautas un prasa referendumu... Kur tautai ir tiesības, lai vērstos pret šādu noziedzību, kas šeit notiek katru stundu, katru minūti? Vai tautai patiešām būs jāņem savas tiesības no Dieva, ka mēs visi esam līdzīgi, ka varam viens otram atņemt dzīvību un staigāt uz Saeimu ar dakšām? Es biju Rēzeknē, un runāju ar cilvēkiem, es teicu: "Nedariet to, tas ne pie kā nenovedīs! Visi šie tiks atlaisti ar 1. novembri. Dariet to pozitīvo, atrodiēt tos pareizos deputātus nākošo reizi!" Jo šai Saeimai, Dobeļa kungs, nekāda goda nebūs neatkarīgi no tā, cik bieži jūs to vārdu lietojat.

Sēdes vadītājs. 5 minūtes ir pagājušas. Paldies. Vairāk debatēs pieteikušos deputātu nav. Komisijas vārdā, Bišera kungs, vai vēlaties ko piebilst? Lūdzu!

I.Bišers. Komisijas vārdā es varu piebilst tikai to, ka tiešām Latvijā cilvēki ne vienmēr ir pienācīgi informēti par savām tiesībām un šajā ziņā es varētu Valdmaņa kungam pievienoties. Un tieši tāpēc šajā Satversmes grozījumu tekstā ir ietverts šāds pants, kas paredz, ka valsts pienākums ir informēt cilvēkus par viņu tiesībām. Taču Valdmaņa kunga runa kopumā

neatbilda šim priekšlikumam, jo runa bija tikai par pantu samainīšanu vietām, bet pēc būtības par pantu tekstu ne Valdmaņa kungs, ne arī kāds cits kungs vai dāma nekādus priekšlikumus nav iesnieguši.

Sēdes vadītājs. Paldies. Vai deputāti piekrīt atbildīgās komisijas atzinumam par trešo priekšlikumu šajā likumprojektā... un arī par ceturto? Par trešo un ceturto, godātie kolēģi! Paldies. Deputātiem iebildumu nav. Pieņemts.

I.Bišers. 5. priekšlikums ir atbildīgās komisijas priekšlikums par 92. pantu, kurā runāts par to, ka ikviens var aizstāvēt savas tiesības un likumiskās intereses tiesā, taču komisija ierosina papildināt ar vēl vienu teikumu: "Ikvienam ir tiesības uz advokāta palīdzību".

Sēdes vadītājs. Vai deputāti piekrīt atbildīgās komisijas ierosinājumam? Piekrīt. Paldies. Pieņemts.

I.Bišers. Tālāk ir 93. pants. Atbildīgā komisija ierosina izslēgt 93. panta otro teikumu, uzskatīdama, ka atsevišķi momenti šeit var būt strīdīgi, tāpēc to labāk būtu risināt parastā likumdošanas ceļā. Tas principā ir ietverts Reliģisko organizāciju likumā, tāpēc, lai nesasaistītu rokas Satversmei, kuru grozīt būtu sarežģīti, mēs gribētu kaut ko tur precizēt.

Sēdes vadītājs. Vai deputāti piekrīt atbildīgās komisijas atzinumam par šo priekšlikumu nr. 6? Piekrīt. Paldies. Pieņemts.

I.Bišers. Par 94. pantu priekšlikumu nav.

Par 95. pantu priekšlikumu nav.

Par 96. pantu priekšlikumu nav.

Un arī par 97. pantu priekšlikumu nav.

Par 98. pantu ir deputāta Golubova priekšlikums - izteikt 98. panta pēdējo teikumu šādi: "Latvijas pilsoņus un pastāvīgos iedzīvotājus, kam ir tiesības uz nepilsoņa pasi, nevar izdot ārvalstīm". Šo priekšlikumu komisija ir atbalstījusi daļēji un izteikusi vienkāršākā redakcijā: "Šīs personas nevar izdot ārvalstīm." Pēc būtības priekšlikums ir atbalstīts.

Sēdes vadītājs. Par 98. pantu vēlas runāt deputāts Valdmanis. Lūdzu!

G.Valdmanis (pie frakcijām nepiederošs deputāts).

Gundars Valdmanis - Tautas kopa "Brīvība".

Sadarbības padome, Prezidij un citi! Šī Satversmes daļa runā par cilvēku brīvu ceļošanu kā iekšzemē, tā arī uz ārzemēm. Mēs zinām, ka mūsu Latvijā atrodas sveši elementi, kas negrib būt Latvijā. Mēs varam strīdēties, vai tā ir puse vai ceturtdaļa, vai 80% no tiem, kurus mēs dēvējam par nepilsoņiem. Šiem cilvēkiem ir savas tiesības kustēties un braukt. Viņi šeit ir pret savu gribu, viņus vēsture šeit ir atdzinusi, bet mēs it kā nespējam palīdzēt viņiem aizbraukt prom, it kā mūsu valstij trūkst tās mantas... Lai gan netrūkst, ja mēs paskatāmies, cik mēs izšķērdīgi rīkosimies ar tādām lietām kā "Latvenergo"... Bet visvairāk mums trūkst politiskās gribas, jo pasaules precedenti, pasaules likumi nosaka, ka tiem, kuri ir vainīgi tādās situācijās,

ir jānāk un tas jautājums jārisina. Taču mēs negribam - mēs neejam pie vainīgajām lielvalstīm un nesakām: “Lūdzu, mēs gribētu aptaujāt mūsu nepilsoņus un saprast, kur viņi grib braukt, tāpēc, lūdzu, sagādājiet tos resursus!” Un liela spriedze līdz ar viņiem no Latvijas aizbrauktu prom. Tie, kuri paliktu, būtu tie, kas te grib būt, un, ja viņi patiešām to grib, tad mums varbūt ir jāatrod vieta viņiem. Bet tiem, kuri negrib, ir jādod iespēja braukt prom, jo mēs viņus šeit nedrīkstam ar varu paturēt.

Un šodien, jā, būtu tāda diena, kad mēs varētu runāt par lielu valsts iespaidu uz šodienas Latviju, par okupācijas sekām. Šī diena ir beidzamā sēde pirms 23. augusta, bet, skat, kas notiek: Brīvības pieminēklis ir it kā remontā, lai gan Brīvības pieminēkļa administratori saka: “Jā, jūs varat tur sanākt!”, bet Rīgas Dome pasaka: “Nē!” It kā nevarot tur sanākt, nevarot tur būt mītiņi. Tautas kopa “Brīvība” aicina tautu piektdien ārpusē pie Ministru kabineta sākt demonstrācijas savos okupācijas seku tērpos, kādi bija vai nu vācu darba nometnēs, vai krievu darba nometnēs un parādīt pasaulei, ka mēs neesam ne fašisti, ne komunisti, lai gan ir ļoti daudz komunistu šinī zālē... Mūsu tauta ir daudz, daudz vecāka kā komunistu vai fašistu dogma. Mūsu tautas mīlestība pret savu ģimeni, pret savu novadu, pret savu valsti ir dziļāka nekā komunistu murgi, nekā fašistu murgi. Bet saprotiet, kad mēs lūdzām savu tautu pulcēties krastmalā ar svecītēm uz pārdomu stundu svētdienas vakarā, Guntis Ulmanis, mūsu 9. maija prezidents, paziņoja, ka nedrīkst tauta tur pulcēties. Apvienības “Tēvzemei un Brīvībai”/LNNK sasauktie drīkst vienalga kad, jo viņi, lūk, ir sabiedrotie, bet, kad Tautas kopa “Brīvība” prasa atļauju ar korjiem un svecēm sākt tautas pārdomu stundu, tad 9. maija pirmie sekretāri, kas par šo valsti lemj, nospriež, ka tādi saieti tur nebūs.

Saprotiet, mēs ejam atpakaļ uz represiju laikiem, bet mums ir jāiet un jādemonstrē pretlikumīgi šai nekaunīgajai varai, kas mums ir uzlikta... Mums viņai ir jāparāda pareizais ceļš, ka mēs vairs nelūgsimies. Latvijas iedzīvotājiem ir jābūt brīvai izceļošanas spējai...

Sēdes vadītājs. 5 minūtes ir pagājušas, Valdmaņa kungs... (No zāles deputāts M.Lujāns: “Gundar, prasi vēl!”) Juris Sinka.

J.Sinka (apvienības “Tēvzemei un Brīvībai”/ LNNK frakcija).

Paldies, priekšsēža kungs! Dāmas un kungi! Es ieteiktu par šo otrā lasījuma variantu nebalsot, bet paturēt pirmā lasījuma variantu, kur ir skaidri pateikts, ka Latvijas pilsoņus nevar izdot ārvalstīm. Un vairākumā valstu ir tieši tāda nostāja. Šis jaunais variants padara to visu ļoti neskaidru; pirmkārt, jau to, kas ir Latvijas pase un tā tālāk. Taču Latvijas pilsoņus nevar izdot ārvalstīm. Es tiešām ieteiktu saglabāt pirmā lasījuma variantu. Paldies.

Sēdes vadītājs. Aleksandrs Golubovs.

A.Golubovs (pie frakcijām nepiederošs deputāts).

Cienījamie kolēģi! Kāda ir mana priekšlikuma būtība? Es piedāvāju, ka ne tikai pilsoņus, bet visus iedzīvotājus, kam ir Latvijas pase, nevar izdot ārvalstīm. Padomājiet! Ja nu mūsu valsts, Latvija, izdod tiem ļaudīm pasi, tad tā uzņemas arī atbildību par šiem ļaudīm. Arī jums, Tabūna kungs, ir pase - Latvijas pase. Arī man ir Latvijas pase. Un arī nepilsoņiem, kuri šeit dzīvo, ir Latvijas pase. Un viņi atrodas tieši Latvijā - šeit pie mums - un viņus nevar izdot ārvalstīm. Tāpēc mani vispār apmierina atbildīgās komisijas priekšlikums un lūdzu nobalsot par to.

Sēdes vadītājs. Paldies. Debates beidzam.

Komisijas vārdā - Bišera kungs.

I.Bišers. Vispirms par Valdmaņa kunga uzstāšanos. Es varu atzīmēt, ka viņš neizteica nevienu vārdu par priekšlikumu, bet izteica priekšlikumu - aicinājumu manifestēt pie Latvijas Republikas Ministru kabineta ēkas. Par šo jautājumu es neesmu pilnvarots komisijas vārdā izteikt kādu viedokli.

Attiecībā uz pārējām divām uzstāšanās runām gribu sacīt, ka deputāti izteica divus pretējus viedokļus par šo jautājumu. Šie viedokļi abi tika apspriesti arī komisijas sēdē, bet balsu vairākumu guva tas variants, kas ir ielikts komisijas priekšlikumā. Tāds ir komisijas vairākuma priekšlikums. Es domāju, ka arī Saeimā pastāv šādi divi viedokļi. Mums ir jāizšķiras par šo jautājumu nobalsojot.

Sēdes vadītājs. Paldies. Godātais Golubova kungs, vai jūs uzstājat par sava priekšlikuma balsošanu? Jūs uzstājat par sava priekšlikuma balsošanu. (No zāles deputāts A.Golubovs: "Jā!") Lūdzu zvanu! Lūdzu balsošanas režīmu. Es debatēs sapratu, ka Golubova kungs neuzstāja, bet tagad viņš uzstāj, tādēļ lūdzu zvanu. Lūdzu balsošanas režīmu. Balsosim deputāta Golubova priekšlikumu - izteikt 98.panta pēdējo teikumu jums iesniegtajā redakcijā. Komisija to atbalstījusi tikai daļēji. Lūdzu rezultātu! Par - 13, pret - 47, atturas - 15. Nav pieņemts.

Tad ir atbildīgās komisijas priekšlikums nr.8. Vai kādam deputātam ir iebildumi? Vai kāds prasa balsojumu? Prasa balsojumu. Lūdzu zvanu! Lūdzu balsošanas režīmu. Balsosim priekšlikumu nr.8! Tas ir atbildīgās komisijas priekšlikums - izteikt 98.panta pēdējo teikumu jums iesniegtajā redakcijā. Lūdzu rezultātu! Par - 47, pret - 19, atturas - 9. Pieņemts. (Starpsauciens: "Nav pieņemts!")

I.Bišers. Nav pieņemts. Divas trešdaļas...

Sēdes vadītājs. Tātad, godātie kolēģi... Jā, 47 balsis nav nepieciešamais kvalificētais vairākums, tātad nav pieņemts. Līdz ar to paliek iepriekšējā redakcija.

Lūdzu, tālāk!

I.Bišers. Tālāk ir 99.pants. Šeit ir komisijas... Es lūdzu vispirms nobalsot komisijas priekšlikumu, kura ierosina izslēgt 99.panta otro teikumu, jo virkne tālāko priekšlikumu ir par šā priekšlikuma teksta grozīšanu, bet tad tas viss izpaliks, ja tiks pieņemts komisijas priekšlikums.

Sēdes vadītājs. Jā. Tātad vispirms debatēsim par šo jautājumu.

Gundars Valdmanis.

G.Valdmanis (pie frakcijām nepiederošs deputāts).

Gundars Valdmanis - Tautas kopa "Brīvība", saraksts nr.1.

Prezidij! Sadarbības padome un tautas nodevēji! Bišera kungs neizprot un nav kompetents... Es saku, ka Satversmē panti par cilvēka tiesībām netiek izpildīti, ka tie ir atkal tukši vārdi. Bišera kungs nesaprot, ka brīva izceļošana, ņemot vērā šodienas ekonomisko situāciju, tiem, kas grib no Latvijas braukt prom, nav iespējama. To viņš nesaprot. Bet runa šeit tagad ir par reliģisko brīvību. Un es jums pastāstīšu, kāda tā Latvijā ir. Lielākā daļa mācītāju tika

pārbaudīti un nāca no čekas rindām. Tad, kad Staļins pārņēma Latviju otro reizi, Pareizticīgo baznīca Latvijā bija vēl pakļauta Konstantinopolei. Bija noliegts ar likumu - jau vairākus gadu desmitus - latviešu Pareizticīgo baznīcai pakļauties Maskavai. Un pa visu Maskavu, pa visu Padomju Savienību nepaklausīgie pareizticīgo mācītāji un augstie vīri tika nomērdēti. Latviešu brīvo pareizticīgo vadītājs Pommers tika nežēlīgi nogalināts Baltezera krastos. Tika iesūtīti jauni mācītāji, jauni valsts varasvīri. Un, lūk, brīvā Latvija, kad tā tika atjaunota, ierakstīja Reliģisko organizāciju likumā, ka drīkst pastāvēt tikai viena Pareizticīgo baznīca un tai ir jābūt pakļautai Maskavas pareizticīgo baznīcai. Mēs redzējām cara ģimenes apbedīšanas ceremonijā, ka pareizticīgie ir smagi šķelti pasaulē. Bet Latvijas Pareizticīgo baznīcai ir jābūt zem Maskavas diktāta. Tiem latviešiem, kas grib būt pareizticīgie, ir jāšūdz savi grēki, ļoti iespējams, čekai - un ja ne čekai, tad vismaz Maskavai - pakļautajiem. Tā ir reliģiskā brīvība Latvijā. Ir Latvijā, tāpat kā bija visā Padomju Savienībā, tie, ko sauc par katakombu pareizticīgajiem. Viņiem ir sava organizācija Latvijā. Viņi piecus gadus lūdz, lai viņus reģistrē, lai viņi būtu juridiski spējīgi darīt to, ko viņi dara, - apbedīt, laulāt. Viņu mācītāji ir beiguši seminārus Krievijā pie "katakombu baznīcām", bet tās 17 "katakombu pareizticīgo" baznīcas pastāv Krievijā, visas ir reģistrētas. Tikai Latvijā, ja tu esi pareizticīgais, tev ir jāpakļaujas Maskavai. Tad rodas jautājums par mūsu citām reģistrētām baznīcām un ierēdņiem. Es saprotu, ka Romas katoļu baznīca ir ļoti uzmanīga tajā jautājumā, ka ir Baltijā tiešs pārstāvis no pāvesta. Un pie šā jautājuma strādā, lai patiešām būtu no komunistiem neatkarīgas reliģiskās funkcijas. Es nezinu par luterāņiem, bet es zinu, ka tur arī ir sava sadalīšanās, ir bijuši savi negadījumi, ka it kā tautai uzticīgi arhibīskapi aiziet bojā. Mums nav reliģiskās brīvības Latvijā šodien un nebūs, līdz kamēr mēs nebūsim atmetuši svešas saites. Līdz kamēr mūsu mācītājiem nebūs jāatskaitās pirmajiem sekretāriem - vienalga, vai tie ir Maskavā vai Latvijā. Atkal, Bišera kungs, es saprotu, ka jums "nepielec". Šis pants atkal ir tukšs solījums, maldinājums latviešu tautai. Reliģiskā brīvība Latvijā, lielā daļā, pastāv tikai tur, kur tā ir pakļauta Maskavai un pirmajiem sekretāriem. Un tas ir mūsu svēts uzdevums - šo situāciju mainīt. Diez vai šī Saeima to darīs, jo šo Saeimu arī pārvalda pa lielākai daļai pirmie sekretāri. Bišera kungs, apdomājieties! Vai jums tiešām arī tas "nepielec"? Satversme ir, bet tie ir tikai tukši vārdi.

Sēdes vadītājs. Kārlis Čerāns.

K.Čerāns (frakcija "Latvijai").

Augsti godātie deputāti! Es domāju, mēs varam atbalstīt šo atbildīgās komisijas priekšlikumu - 9.priekšlikumu, jo, ņemot vērā to, ka Satversme ir koncentrēts dokuments, 99.panta pirmajā teikumā valsts atzīst domas, apziņas un reliģiskās pārliecības brīvību, ir pateikts arī tas saturs, kas projekta pirmajā lasījumā bija pateikts šajā otrajā teikumā. Un nebūtu pareizi šo otro teikumu atstāt tāpēc, lai dažādu sektu pārstāvji atkal varētu balstīties tieši uz šo teikumu, lai aizstāvētu savas tiesības piekopt reliģisku kultu, izpildīt reliģiskus rituālus, ceremonijas un sludināt savu mācību. Šis ir jautājums par tiesībām, kurš būtu regulējams Reliģisko organizāciju likumā, bet Satversmei ir jānosaka šis pamatprincips, ka valsts atzīst domas, apziņas un reliģiskās pārliecības brīvību. Tajā pašā laikā es noteikti gribu iebilst pret nākamo teikumu, kas ir šajā 99.pantā un mūsu projektā. Tātad ir rakstīts, ka baznīca ir šķirta no valsts, un šajā sakarā es gribu teikt, ka valstij nevar būt pilnīgi vienāda attieksme pret visām reliģiskajām konfesijām, kas šajā valstī ir. Mēs nevaram arī īstenot valstī šo baznīcas un valsts nošķirtības principu. Ir jājautā, kāpēc šādi priekšlikumi vispār parādās un ko ar šādiem priekšlikumiem vispār mēģina panākt. Es gribēšu runāt par to vairāk tad, kad mēs apspriedīsim šo konkrēto priekšlikumu. Bet es gribu aicināt jau šobrīd nopietni pārdomāt, kāpēc Latvijā mēs gribam nostiprināt Satversmē šo principu, ka baznīca ir šķirta no valsts, ka baznīca vairs nevarēs realizēt nekādas valsts funkcijas, to skaitā arī laulāšanas funkciju, kas tai ir paredzēta Civillikumā, vai arī kādas citas funkcijas.

Es aicinu par to ļoti nopietni padomāt. Es aicinu šajā brīdī atbalstīt 9.priekšlikumu - 99.panta otro teikumu izslēgt.

Sēdes vadītājs. Andrejs Panteļejevs.

A.Panteļejevs (frakcija "Latvijas ceļš").

Cienījamais Prezidij! Cienījamie klātesošie! Pirmām kārtām man jāuzstājas kaut vai tādēļ, lai izmantotu iespēju no šīs tribīnes vismaz pārējo Saeimas deputātu vārdā atvainoties visu Latvijas Pareizticīgo baznīcas dalībnieku priekšā par to, ko atļāvās no šīs tribīnes viens no mūsu biedriem - Valdmaņa kungs, - nosaukt tās baznīcas dalībniekus visus par čekistiem un tādā paviršā veidā, kā jūs, maldīties, runāt par to, kur politiķiem nebūtu jābāž savs deguns. Tā ir katras baznīcas iekšējā lieta, tā ir viņas kanoniskā hierarhija. Es domāju, to mums nevajadzētu atļauties. Un tas, ko Valdmaņa kungs šeit atļāvās, tieši pierāda, ka šim teikumam "Baznīca ir šķirta no valsts" ir noteikti te jāpaliek. Jo, ja mēs neierakstīsim to, tad varbūt tādi cilvēki kā Valdmanis vairošies un tiešām politiķi sāks šeit Saeimā, noteikt, kuram kam jāpakļaujas; varbūt arī katoļu baznīca kādam nepatiks - nepatiks, ka Vatikāns atrodas kādā citā vietā. Un tad mēs šeit, Saeimā, sāksim debatēt tās lietas un apspriest, kurā baznīcā ir vairāk čekistu un kura ir jāslēdz ciet. Tā ka noteikti ir jāaglabā šis ieraksts. Un es vēlreiz atvainojos visas krievu Pareizticīgo baznīcas dalībniekiem Latvijā viena mūsu kolēģa vārdā.

Sēdes vadītājs. Gundars Valdmanis - otro reizi.

G.Valdmanis (pie frakcijām nepiederošs deputāts).

Prezidij! Sadarbības padome! Tauta! Godājamais Panteļejeva kungs! Jūs bijāt to Saeimas likumdevēju skaitā, kas ierakstīja to ierobežojumu, par kuru es runāju. Tas ir, pareizticīgo Latvijas likumā, nevis karogā. Un tāds tas ir. Jūsu gods, Panteļejeva kungs... Tik daudzas reizes jūs par to Hipotēku banku solījāt... Ko jūs tautu maldināt? Mēs runājam par reliģisko brīvību, un tādas nav lielā daļā Latvijas. Es neapvainoju nevienu, kurš nav... Lai tautai būtu brīva izvēle. Lai mēs ar likumu nevarētu piespiest pareizticīgos atskaitīties Maskavai. Un tie, kuri nebija Maskavai pakļaujami, tika nobendēti un nomērdēti. Par to jūs laikam neko nezīnāt un negribat zināt. Es nezīnu, kāda jums ir bijusi pagātne, Panteļejeva kungs, bet es zīnu, kas ir vainīgs pie tā, kur Latvija šodien ir nonākusi, kas ir aizvedis Latviju pa tādu ceļu, ko es par latviešu ceļu gan negribētu saukt.

Sēdes vadītājs. Jānis Mauliņš.

J.Mauliņš (frakcija "Latvijai").

Godātā Saeima! Mani uztrauc šā jautājuma juridiskā puse. Ja jau tiešām mēs Satversmē, pamatlikumā ierakstām, ka baznīca ir šķirta no valsts, tad tās visas valsts funkcijas, ko valsts daļēji uzticējusi baznīcai, kā jau Čerāna kungs minēja, tiek padarītas par nelikumīgām vai jāatceļ likumi, kas šīs funkcijas atļauj veikt baznīcai.

Runa ir par to, kāpēc šī frāze šeit ir vajadzīga. Atsevišķi citi likumi to visu jau regulē, kāpēc vajag to izteikt Satversmē? Tad jau Satversmē sāksim izteikt arī to, ka, piemēram, dārzkopju biedrības arī ir šķirtas no valsts.

Paldies par uzmanību!

Sēdes vadītājs. Debates beidzam. Komisijas vārdā - Bišera kungs!

I.Bišers. Cienījamie deputāti! Vispirms man ir jānorāda, ka šis mūsu apspriežamais jautājums nav par Pareizticīgo baznīcas statusu šinī jautājumā. Mēs neapspriežam šādu priekšlikumu. Tas ir jārisina likumā noteiktajā kārtībā, un tomēr es varu pievienoties Panteļejeva kungam, ka katrai baznīcai ir tiesības pievienoties jebkurai valsts augstākajai baznīcas institūcijai. Var būt tā, kā tas ir šodien, kā to ir pieņēmusi pašreizējā Pareizticīgo baznīca, bet var būt arī tā, kā tas bija līdz 1940.gadam, kad tā pakļāvās Konstantinopoles patriarham. Arī citas valsts patriarham. Taču tas nav mūsu apspriežamais jautājums un absolūti nav saistīts ar apspriežamo jautājumu, Valdmaņa kungs!

Tāpat man liekas, ka mēs esam pasteigušies ar diskusiju vēl vienā jautājumā - vai baznīca ir šķirta vai nav šķirta no valsts, jo tas ir saistīts ar nākamo - Čerāna kunga priekšlikumu, tāpēc, man liekas, mēs par to runāsim vēlāk.

Čerāna kungs principā atbalstīja šo priekšlikumu par šā panta izslēgšanu, pilnīgi pareizi norādīdams, ka šis jautājums sīkāk jāneregulē likumā par reliģiskajām organizācijām, balstoties uz to pamatprincipu, kas ir ielikts pirmajā teikumā. Tāpēc komisija lūdz atbalstīt šā otrā teikuma izslēgšanu.

Sēdes vadītājs. Paldies. Lūdzu zvanu! Lūdzu balsošanas režīmu! Balsosim par 9., atbildīgās komisijas priekšlikumu - svītrot 99.panta otro teikumu! Lūdzu rezultātu! Par - 61, pret - 6, atturas - 3. Pieņemts. Līdz ar to 10., 11...

I.Bišers. Nē, nē, nē! Nākošais ir Čerāna kunga priekšlikums, kas attiecas jau uz nākošo teikumu, kurā deputāts ierosina izslēgt arī šo 3.teikumu. Komisija šo priekšlikumu nav atbalstījusi.

Sēdes vadītājs. Kārlis Čerāns runās par savu priekšlikumu. Lūdzu!

K.Čerāns (frakcija "Latvijai").

Augsti godātie deputāti! Godātais Bišera kungs! Jums acīmredzot vajadzēja pateikt arī to, ka priekšlikums nav balsojams, kas mūsu tabuliņās ir ar 10.numuru, jo tas attiecas uz panta daļu, kura šobrīd jau ir izslēgta, tāpēc tagad mums ir jārunā par priekšlikumu nr.11.

Priekšlikums nr.11, kurā es esmu piedāvājis šajā 99.pantā izslēgt teikumu: "Baznīca ir šķirta no valsts". Man tiešām rodas nopietns jautājums, kāpēc šāda norma, ka baznīca ir šķirta no valsts, mums šobrīd būtu jāraksta mūsu Satversmē. Ko mēs gribam ar to panākt? Es varu šeit saskatīt tikai to, ka mēs cenšamies būtiski degradēt iespējamo baznīcas lomu mūsu nākotnes sabiedrības veidošanā. Ir jāsaka, godātie kolēģi, pilnīgi atklāti, ka šobrīd mums tas ir jo sevišķi aktuāli. Mēs varbūt varam to neredzēt, sēdēdami siltajos Saeimas krēslos un domādami par savu liberālismu, par filozofiju, kuram tāda ir, vai kādas citas skaistas domas varam domāt, bet, ja mēs pabraucam pa Latvijas laukiem, it sevišķi pa Latgali, tad mēs redzam, ka šī baznīcas loma nākotnes sabiedrības veidošanā ir jo sevišķi aktuāla.

Viens ļoti vienkāršs piemērs. Vēl šīs nedēļas laikā biju Preiļu rajonā vairākos pagastos, un situācija tur ir tāda, ka pagastā, kurā tika uzsākta normāla skolas un baznīcas sadarbība tieši ar to gadu, kad skolēniem bija atļauts aiziet uz baznīcu... Tieši ar to gadu atkal ir parādījusies normāla šo skolēnu attieksme pret dzīvi un vecāku cilvēku attieksme pret dzīvi.

Kas attiecas uz vidējo paaudzi, tad tur ārkārtīgi daudzi cilvēki saka to, ka cilvēki vienkārši nodzeras. Ļoti daudzi cilvēki. Latgalē ir ļoti grūti šajā brīdī ieraudzīt to, kas varētu iedot šo citu perspektīvu. Ir arī pilnīgi skaidrs, ka baznīca šo perspektīvu var iedot. Baznīca var

atgriezt dzīvību. Baznīca var iedot arī valstij augsta garīguma cilvēkus, un šos cilvēkus baznīca var iedot, lai viņi varētu nākt mūsu valsts vadībā un pieņemt lēmumus kopējā labuma vārdā, nevis pakļaujoties dažādiem varas kārdinājumiem un sava personiskā labuma vārdā. Cilvēki to labi saprot, un tas tiešām tā ir, ka šie kārdinājumi, kas pastāv šīs politiskās varas līmenī, ir ārkārtīgi smagi, tāpēc ir jābūt garīgi ļoti spēcīgam cilvēkam, lai viņš varētu noturēties pretim šiem kārdinājumiem. Tas ir tas, kas ir vajadzīgs, un tas ir tas, ko mums var iedot baznīca.

Politiskā mafija mūsu valstī nespēs nekad kontrolēt cilvēka godaprātu, sirdsapziņu un ticību Dievam, bet šo ticību Dievam cilvēkiem dod baznīca. Pastāv arī vēl augstāka garīgā motivācija, ka valsti mums ir nepieciešams veidot atbilstoši Dieva likumiem, tāpēc mēs nedrīkstam mūsu Satversmē ierakstīt to, ka baznīca, kas pārstāv šos Dieva likumus, ir šķirta no šīs valsts. Mums valstī ir jāiedzīvina gan taisnīguma princips, gan cieņa pret ikvienu cilvēku, gan solidaritāte. Tautai un valstij, kura novēršas no Dieva, nav nākotnes.

Es varu minēt šeit vēl vienu vēsturisku motivāciju. Tā ir motivācija par Latviju kā Svēto zemi. Es šeit šos vārdus saku visā nopietnībā, ka Latvija ir svēta zeme, Latvija ir Dieva Mātei Marijai veltīta zeme. Līdzīgi kā Izraēla ir paša Dieva zeme. Pasaulē vispār ir tikai divas šīs teritorijas, kuras ir veltītas garīgām personām. Latvija ir veltīta Dieva Mātei, un, ja tagad Svētajā zemē Latvijā mūsu Satversmē vajadzētu rakstīt nošķirtību no Dieva, tad tas noteikti nebūtu pareizi.

Vēl ir arī starptautiskās pieredzes motivācija, kāpēc mums nevajadzētu rakstīt šo teikumu, ka baznīca ir šķirta no valsts, līdzīgi kā Padomju konstitūcijā. Nav demokrātiskajās valstīs šā teikuma iekšā! Piemēram, Vācijā. Tur valsts ļoti labi var pastāvēt un ļoti labi var baznīca un valsts sadarboties, tāpēc es ļoti lūzdu un aicinu atbalstīt šo manu 11.priekšlikumu - izslēgt teikumu, ka baznīca ir šķirta no valsts. Paldies!

Sēdes vadītājs. Jānis Mauliņš.

J.Mauliņš (frakcija "Latvijai").

Godātie kolēģi! Es atvainojos, ka iepriekš runāju būtībā par šo tēmu. Es tikai vēlreiz gribu uzsvērt, ka vēsturiski šī frāze: "Baznīca ir šķirta no valsts" ir sociāldemokrātu, tātad komunistu priekšteču izdomāta ar tādu mērķi, lai būtu lielāks svars komunistiskajai morālei, kas, kā mēs zinām, pārvērtās par sava veida reliģiju, kuras pamatprincips bija: "Kas nav ar mums - tas ir pret mums". Mēs zinām, kādus zaudējumus radīja šī jaunā reliģija, kura bija izdomājusi šo saukli, ka baznīca ir šķirta no valsts.

Vēlreiz atkārtāju juridisko pusi. Mums būs jāizdara labojumi citos likumos, kas atļauj baznīcai veikt valsts funkcijas - gan laulāšanu, gan kristīšanu, gan reģistrāciju un vēl citas funkcijas. Kāpēc tad mēs šo formulējumu "baznīca ir šķirta no valsts" lietojam attiecībā uz baznīcu, bet nelietojam, piemēram, attiecībā uz visām augstākās izglītības iestādēm, kuras arī principā ir šķirtas no valsts pat ar savu, tā teikt, Satversmi, ko mēs šeit apstiprinām. Baznīcu tāpat regulē valsts likumi, bet tas nenozīmē, ka tā ir šķirta no valsts. Šī frāze, es uzveru, ir gluži sociālistiski, komunistiski izdomāta frāze, kura gribēja savu ticību, savu reliģiju, iedabūt, tā teikt, svarīgākā postenī par baznīcas morāli, un rezultātus mēs taču zinām. Kāpēc mums jāatkārto vecās kļūdas, kuras vēsture jau ir izlabojusi? Kāpēc mums atkal ir jāiet komunistu pavadā?

Paldies par uzmanību!

Sēdes vadītājs. Anta Rugāte. Vai jūs runāsi, Rugātes kundze? Lūdzu!

A.Rugāte (pie frakcijām nepiederoša deputāte).

Labrīt, godātie kolēģi! “Baznīca ir šķirta no valsts” - šis teikums, neraugoties uz visu to, ka kādreiz Satversmē tas ir parādījies pēc ļoti ilgām diskusijām tieši Satversmes sapulces laikā un Satversmes rakstīšanas laikā, vienlaikus kārtojot arī attiecības starp valsti un baznīcu kā institūciju, pārstāvot daudzas konfesijas un šo terminu “baznīca” lietojot institucionālā nozīmē, tomēr ir saglabājies, ir palikusi šī frāze. Labāka nav atrasta, un šodienas izpratnē, šodienas kontekstā tā patiešām laikam nav pati veiksmīgākā redakcija, lai pateiktu to, ko vēlas paust tie, kuri uzskata, ka patiešām ir jābūt šķirtām šīm divām institūcijām - valstij un baznīcai.

Ir arī cita nianse, kas šobrīd mūs saista, un mēs neesam brīvi šā lēmuma pieņemšanā, jo ļoti daudzas baznīcas šo gadu laikā ir novērtētas kā valsts kultūras pieminekļi. Līdz ar to valsts ir piedalījies šo baznīcu uzturēšanā. Daudzviet valsts arī vēl tagad turpina izmantot šīs baznīcas kā kultūras vietas, kā kultūras pasākumu norises vietas.

Mēs ļoti labi zinām tās kolīzijas un ļoti sarežģīto situāciju, kas ir izveidojusies ar Doma baznīcu un arī ar citām baznīcām, kurām ir liela ne tikai garīgā, tātad baznīcas dzīves, bet arī civilās dzīves, kultūras slodze tieši baznīcā kā būvē, kā kultūras vietā. Tāpēc varbūt patiešām, lai mēs varētu uz trešo lasījumu rast iespēju atrisināt šo jautājumu iespējami labāk, jo tāda iespēja mums vēl ir, šobrīd būtu jāatbalsta priekšlikums - svītrot šos vārdus “baznīca ir šķirta no valsts”, jo iepriekšējais teikums 99.pantā, ka valsts atzīst domas, apziņas, reliģiskās pārliecības brīvību, protams, ir ne visai precīzs un varbūt arī diezgan individuāli tulkojams, taču kopumā tas pasaka lietas būtību un ir arī daudzos citos valsts likumos, kaut vai, teiksim, Izglītības likumā. Reliģisko organizāciju likumā jau ir iezīmētas iespējamās attiecības starp valsti un baznīcu šajā pārejas periodā. Un mēs nevaram šobrīd ļoti, ļoti precīzi noteikt to ar savu formulējumu kaut vai tāpēc vien, ka mēs esam mantojuši arī tik tiešām, kā Mauliņa kungs teica, šo klišeju, ka baznīca ir šķirta no valsts, no pavisam cita ideoloģiskā posma. Līdz ar to mums ir ļoti daudzu slāņu attieksme pret šo četrus vārdus vai piecus vārdus būtību. Ja mēs tagad nevaram īsti vienoties, tad pats labākais būtu tos izņemt ārā šobrīd un atbalstīt Čerāna kunga priekšlikumu, bet uz trešo lasījumu domāt par šā panta redakcijas precizēšanu, lai mēs patiešām varam izpaust to, kas ir jāizpauž attiecībās starp baznīcu un valsti kā starp institūcijām. Paldies.

Sēdes vadītājs. Modris Lujāns.

M.Lujāns (Tautas saskaņas partijas frakcija).

Modris Lujāns - Tautas saskaņas partijas frakcija vēl nav likvidējies, tā ka Čepāna kungs var nosaukt pilnu titulu.

Cienījamie kolēģi! 1922.gadā laikam Latvijā, Mauliņa kungs, komunisma rēgs, protams, kaut kur aiz robežas klīda, bet tiešā veidā Satversmes tēlus neietekmēja. Taču mani satrauc cita lieta - pats šis princips, ko šodien proponēja Rugātes kundze, Mauliņa kungs un Čerāna kungs. Viņi mēģina ar Satversmes normām uzspiest lielai daļai Latvijas sabiedrības savu ticību. Man liekas, ka Latvija ir demokrātiska valsts un katram ir tiesības izvēlēties reliģiju, kurai ticēt, un cilvēkam ir tiesības būt arī neticīgam. Tad kāpēc šodien kāda grupa mēģina uzspiest Saeimai un arī caur Satversmi visai Latvijas valstij savu dogmu? Ja Rugātes kundze paziņo, ka baznīca ir kultūras piemineklis, es pilnīgi piekrītu, bet vēl gribu pateikt arī to, ka sporta nami arī daudzi skaitās kultūras pieminekļi, un tad jau būtu, ja mēs turpinām šo domu,

jāproponē, ka visas sporta biedrības arī būtu jāieraksta iekšā vai jāpaziņo, ka sporta biedrības arī savā veidā ir saistītas ar valsti, ja mēs gribam šādu Rugātes kundzes domu proponēt.

Tāpat mani satrauc fakti, kur mēs redzam reāli to, ka reliģija ietekmē valsti, kaut vai Irānu, kurā katrs otrais Irānas vadītājs ir ajatola. Šeit atkal ir tāda dogma un bīstamība, ko proponē Čerāna kungs un Rugātes kundze. Vismaz klasiskākais piemērs savā laikā bija tāds, ka visa mūsu parlamenta un it sevišķi tēvzemes mīļotājs Pēteris I apvienoja pareizticīgo baznīcas vadību. Viņš bija pareizticīgo baznīcas vadītājs Krievijā, kurā valsts bija apvienojusi sevī arī baznīcu.

Un vēl. Būsim reālistiskāki! Ko tad, teiksim, šīs abas grupas proponē? Viņas nekaunīgi proponē to, ka valstij no budžeta ir jāfinansē baznīcas, ir jāfinansē ticības mācība, un es personīgi uzskatu, ka šī pozīcija... Jā, es varu piekrist, ka var budžetā iekļaut atsevišķas normas, bet tā nav obligātā norma. Piedodiet, ja Čerāna kungs tiks nākošajā parlamentā, tad diez vai viņam būtu jādod tiesības ar tupeli daudzīt pa Saeimas tribīni un ziņot: “Dodiet no budžeta naudu, dodiet naudu, jo tā ir Satversmes norma!” Ir cita lieta, ja parlaments nolemj un ir brīvi līdzekļi. Tad var iedalīt līdzekļus gan Aglonai, gan arī varbūt ticības mācības finansēšanai, taču tā nedrīkst pārvērsties par obligātu normu, un es kategoriski aicinu neatbalstīt, ka Latvija kļūtu par teokrātisku valsti, un es ceru, ka Čerāna kungs neplāno būt teokrātiskās Latvijas vadītājs. Paldies.

Sēdes vadītājs. Aida Prēdele. Es, godātie kolēģi, speciāli nenosaucu katram frakcijas piederību, jo pēdējā laikā pēc tām izmaiņām, kādas ir notikušas, gluži vienkārši nav iespējams tam izsekot. Lūdzu, tad paši, ja vēlaties, dariet to. Lūdzu, Prēdeles kundze!

A.Prēdele (apvienības “Tēvzemei un Brīvībai”/LNNK frakcija).

Cienījamie kolēģi! Es būtu ļoti priecīga, ja Latvijā būtu tāda situācija, kāda tā ir, piemēram, Ziemeļu valstīs, kur valsts un baznīca ir tik ļoti tuvu un cieši kopā, kur nav šā šķērsuma, jo patiesībā visu nosaka tas, vai mēs esam tādā valstī, kur ir daudzu konfesiju situācija vai ir viena konfesija.

Ja mēs runājam par to, ka valsts un baznīca nav šķirta, tad tādā gadījumā mums šodien pat šeit ir jāsāk milzīgi liela diskusija, kura no baznīcām tad būs valsts baznīca. Tāda situācija, piemēram, ir Polijā, kur praktiski ir viena valsts baznīca - Katoļu baznīca, un tā ir absolūti cita situācija. Līdzīgi kā, piemēram, Anglijā, kur ir sava Anglikāņu baznīca, valsts baznīca. Ziemeļu zemēs luterāņi ir tie, kuri nosaka valsts baznīcas statusu. Piemēram, Zviedrijā vēl nesen baznīcas bīskapus ievēlēja un iecēla valdība - tik cieša bija šī saistība “valsts un baznīca”. Tomēr jāteic, ka šobrīd arī Zviedrijā ir sākušās diskusijas, bet ļoti iespējams, ka tās jau ir pat beigušās tādējādi, ka tomēr valsts arī Zviedrijā ir šķirta no baznīcas. Par neiespējamu situāciju zviedri uzskatīja tieši to, ka, lūk, šī viena Luterāņu baznīca kā valsts baznīca saņem visus pienākošos labumus, kas būtu jāsaņem arī citām konfesijām.

Latvijā, kā jūs saprotat, situācija ir milzīgi sarežģīta. Ar vārdu “baznīca” luterāņi saprot Luterāņu baznīcu, ar vārdu “baznīca” katoļi saprot Katoļu baznīcu, Vasarsvētku draudze - Vasarsvētku baznīcu, baptisti - Baptistu baznīcu. Principā vēloties un ilgojoties pēc tādas situācijas, lai Latvijā būtu viena konfesija, viena kristīgā baznīca, man ir jāteic tā: “Kas gan notiktu tādā situācijā, ja pie varas nāktu ateistiska valdība, kas Latvijas situācijā visnotaļ ir arī iespējams? Un, lūk, šādā ciešā valdības pārraudzībā un nešķirtībā no valsts baznīca tādā gadījumā ļoti viegli var kļūt par valsts kalponi, kā tas nevienā vien vietā ir savulaik noticis.

Un arī es domāju, kas notiktu vēsturiski padomju laikā, ja arī padomju šajā Konstitūcijā nebūtu ierakstīts, ka valsts ir šķirta no baznīcas. Tādā gadījumā tiešām, kā jau to Valdmāņa kungs šeit iepriekš atzīmēja, baznīca būtu spiesta kļūt par valsts kalpotāju, par valsts kalponi. Baznīcas loma pasaulē ir absolūti un pārlaicīgi citāda nekā valsts loma, tās ir divas absolūti dažādas institūcijas un valstis, ja tā var teikt, kur viena ir debesu valsts un otra ir šī laicīgā valsts. Un, manuprāt, līdz šādai situācijai mēs vēl neesam izauguši. Mūsu šajā multirelīģiskajā situācijā mēs līdz tam vēl neesam izauguši, lai valsts netiktu šķirta no baznīcas, tāpēc es šajā gadījumā iesaku neatbalstīt Čerāna kunga priekšlikumu.

Sēdes vadītājs. Kārlis Leiškalns.

K.Leiškalns (frakcija "Latvijas ceļš").

Augsti godātais priekšsēdētāja kungs, vēl joprojām "Latvijas ceļš". Čerāna kungs un pārējie deputāti! Patiesībā mēs nevaram šo frāzi iztīrīt ne morālā, ne emocionālā plāksnē, bet mums ir jāskatās institucionālā plāksnē uz šo teikumu Satversmē. Prēdeles kundze un citi runātāji jau atgādināja, ka šis pats teikums tika ierakstīts 1922.gada Latvijas Republikas Satversmē. Šis ir teikums, kas nāk līdzī valsts Satversmē kopš Konstitūciju parādīšanās, kopš konstitucionālisma ēras vispār. Agrāk tas bija ļoti nozīmīgs Latvijas apstākļos, varbūt *de facto* šis šķīrums ir noticis, un mēs varētu par to gari nediskutēt, ja nu vienīgi mēs Latvijā varētu, svītrojot šo frāzi, noteikt... Un noteikti parādīsies prasība noteikt valsts oficiālo reliģiju, un es domāju, Čerāna kungs, ka tas nebūs patīkami, teiksim, ja Latvijas sabiedrība mēģinās konfesionālismu noteikt par valsts reliģiju. Un nav svarīgi, vai tie būtu katoļi, luterāņi, pareizticīgie vai vēl kādi citi.

Šis ieraksts Satversmē palīdz arī baznīcai izvairīties no valsts ietekmes. Tik tiešām baznīca ir šķirta no valsts, tās ir divas pilnīgi dažādas institūcijas ar diviem dažādiem uzdevumiem. Ļoti pareizi kāds no runātājiem pieminēja, ka šīs frāzes neierakstīšana Satversmē varētu padarīt baznīcu par valsts institūciju ar visām no tā izrietošajām sekām, arī ar attiecīgiem mēģinājumiem finansēt baznīcu no valsts budžeta, kas, es domāju, būtu pilnīgi pretdabīgi. Latvija nevar nonākt līdz situācijai, kāda šobrīd ir dažās islama fundamentālisma valstīs, kur tik tiešām valsts ir baznīca un baznīca ir valsts, tur tas ir kopējs institūts. Protams, līdzīgu situāciju mēs varam sameklēt arī pavisam eiropēiskās valstīs. Teiksim, vēl šobrīd Anglijā oficiālā valsts galva jeb karaliene ir arī Anglikāņu baznīcas priekšsēdētāja. Tā ka, protams, ir dažādi piemēri, bet es domāju, ka mums būtu noteikti jānošķir baznīca no valsts, un ne tik daudz valsts dēļ, cik pašas baznīcas dēļ. Paldies par uzmanību. Es aicinu atbalstīt komisijas redakciju 99.pantam.

Sēdes vadītājs. Godātie kolēģi, debates turpināsim pēc pārtraukuma, jo mums te ir jānokārto dažas citas organizatoriskas lietas. Vispirms paziņojumu grib sniegt Juris Sinka par Ārlietu komisijas sēdi.

[..]

Sēdes vadītājs. Paldies, godātie kolēģi, bet tas neatceļ reģistrācijas režīmu ar identifikācijas kartītēm. Un, kamēr mēs to darām, Jānis Lagzdiņš vēlas sniegt paziņojumu.

J.Lagzdiņš (pie frakcijām nepiederošs deputāts).

Godātie kolēģi deputāti! Balsojot par pirmo priekšlikumu - par deputāta Golubova priekšlikumu - es ļoti būtiski kļūdījos... (Zālē troksnis.)

Sēdes vadītājs. Kolēģi, vēl dažas sekundes uzmanību!

J.Lagzdiņš. Godātie kolēģi, es balsoju “pret” šo priekšlikumu. Paldies.

Sēdes vadītājs. Paldies, Lagzdiņa kungs! Lūdzu reģistrācijas režīmu. Lūdzu reģistrēties ar identifikācijas kartītēm. Lūdzu Rudziša kungu nolasīt reģistrācijas rezultātus!

M.Rudzītis (Saeimas sekretāra biedrs).

Cienījamie kolēģi! Nav reģistrējušies: Jānis Jurkāns, Andrejs Krastiņš, Aida Prēdele, Normunds Pēterkops, Juris Galerijs Vidiņš, Antons Seiksts, Pēteris Keišs, Indulis Bērziņš, Dzintars Ābiķis, Leonards Tenis, Jānis Rāzna, Ludmila Kuprijanova, Juris Kaksītis, Ernests Jurkāns, Gunta Gannusa, Ziedonis Čevers, Jānis Adamsons, Viktors Kalnbērzs, Leopolds Ozoliņš, Gundars Valdmanis, Imants Liepa, Odisejs Kostanda, Roberts Zīle. Paldies.

Sēdes vadītājs. Pārtraukums līdz pulksten 11.00.

(Pārtraukums)

Sēdi vada Latvijas Republikas 6.Saeimas priekšsēdētājs

Alfreds Čepānis.

Sēdes vadītājs. Kungi, pārtraukumam paredzētais laiks beidzies. Lūdzu atgriezties sēžu zālē. Turpinām debates par 11.priekšlikumu.

Debatēs pieteicies runāt deputāts Gundars Valdmanis. Gundara Valdmaņa nav zālē.

Andrejs Naglis ir pieteicies debatēs. Lūdzu, Nagļa kungs!

A.Naglis (Darba partijas, Kristīgi demokrātiskās savienības, Latvijas Zaļās partijas apvienības frakcija).

Godātais Prezidiņ! Godātie deputāti! Izskatot 99.pantu, man gribētos piekrist kā vieniem, tā otriem, kas izsaka domas par šo pantu. Īstenībā to, ka mēs otro teikumu izbalsojām, es arī atbalstu. Paliek tā redakcija, kas ir atbildīgās komisijas dota. Tas ir atbalstāmi, jo valsts atbalsta domas, apziņas, reliģiskās pārliecības brīvību.

Mums iznāca domu apmaiņa par trešo teikumu: “Baznīca ir šķirta no valsts.” Man jau pašam personīgi tas vārds “šķīra” nav pa prātam, tur varētu būt arī cits vārds - “atdalīta”: “atdalīta no valsts”. Citu valstu attiecīgajos likumos, teiksim, Vācijā, nav nemaz šāda teikuma, ka baznīca ir atdalīta no valsts. Tad tur ir diezgan bēdīgs stāvoklis... jo iznāk, ka ar nodokļiem apliksim ticīgo, un daudziem ticīgajiem šis jautājums nav pa prātam un it kā atbaida no baznīcas. Ja mēs skatāmies Zviedrijas pieredzi... un arī pašreiz tas ir, kā kolēģi izteicās... varbūt jau tagad ir pieņemts, ka tomēr ir baznīca atdalīta no valsts... ir jāpieņem arī tas, ka ir pareizi... Jo Zviedrija ir gājusi uz to, lai šī norma tiktu ieviesta likumdošanā.

Ja mēs skatāmies, kā te būs pašiem Latvijā, tad ir jāņem vērā, ka mums tomēr ir vairākas konfesijas un nebūtu pareizi, ja nebūtu atdalīta baznīca no valsts. Tad būtu it kā vienai konfesijai jābūt vadošajai. Tas varbūt nebūtu pareizi, jo, kā jau ir zināms no vēstures, pirmskara Latvijā ir dota it kā priekšroka luterāņu konfesijai un baznīcas ir būvētas par valsts līdzekļiem, un tamlīdzīgi. Šodien tas tā nenotiek. Ja mēs šodien būvējam baznīcas, tad

konfesijas par saviem līdzekļiem tās būvē. Tātad te jau rodas jautājums, ka tomēr ir jāpievērš uzmanība trešajam teikumam - ka tomēr baznīcai ir jābūt atdalītai no valsts.

Šodien ir ļoti nopietns jautājums, kuru mēs pieņemām iepriekšējā gadā, - par kristīgās ticības mācību skolās. Vairākas lielākās konfesijas tomēr nosvērās uz to, lai būtu konfesionālā kristīgās ticības mācība. Un ja tas nebūtu tā... ja ir tā norma, ka baznīca nebūs atdalīta no valsts, tad mēs uzspiedīsim konfesijām starpkonfesionālo kristīgās ticības mācību. Šinī gadījumā tas atkal nebūs konfesijām pieņemams, un tikai sajukums var rasties. Es novēroju, ka mums, daudziem likumdevējiem, nav šajos jautājumos tās izpratnes... Teikums, ka baznīca ir šķirta no valsts... It kā mums baznīca aiz kaut kādas sienas atrodas, un mēs nevaram vairs neko palīdzēt. Valstij baznīca ir jāatbalsta, ir tai jāpalīdz, jo baznīca tomēr veic daudzas funkcijas, baznīca veic audzinošu darbu, un tādēļ ir nepareizs tas traktējums, ka it kā mums nekādas daļas nav gar baznīcu. Mēs esam kristieši, mēs ejam baznīcā. Es personīgi par sevi varu teikt, ka es eju baznīcā un tāpat valsts darbā Saeimā strādāju. Tā ka ir ļoti nepareizs tāds dalījums - tas, ka būtu jānošķiras vienai no otras. Mums ir jāatbalsta kā baznīca, tā valsts. Mēs zinām, ka arī neatkarības atgūšanā baznīcai bija liela loma - baznīca bija pirmā, kas iestājās par mūsu valsts neatkarību. Protams, arī mūsu katoļu konfesija nebūtu mierā ar to, ka būtu šāds traktējums. Vatikāns nebūtu mierā ar to... ka iestātos par to, ka baznīca būtu atdalīta no valsts. Jo citādi mēs, likumdevēji, maisītos baznīcas likumdošanā. Būtu nepareizi, ja mēs šajā gadījumā diktētu savus noteikumus un neieklausītos baznīcas likumdošanā. Es domāju, ka attiecībā uz 99.pantu vajadzētu atbalstīt tādu priekšlikumu, kādu atbildīgā komisija ir devusi. Bet, gatavojot trešo lasījumu, centīsimies konsultēties ar konfesiju vadītājiem. Ja viņiem tas ir pieņemams, tad, es domāju, tāda redakcija varētu arī palikt.

Sēdes vadītājs. Kārlis Čerāns. Čerāna kungs runās otro reizi.

K.Čerāns (frakcija "Latvijai").

Augsti godātie deputāti! Šeit šajās diskusijās mēs redzam tādas ļoti dīvainas lietas. Faktiski diskusija ir tikai par to, vai mēs rakstām Satversmē vienu teikumu iekšā vai nerakstām. Un šis teikums ir šāds: "Baznīca ir šķirta no valsts." Ja šeit mēs šo teikumu neierakstām, tad, lūk, šeit nāk uzreiz deputāti un biedē mūs ar dažādām valsts baznīcām, ar to, ka mums būtu jāizvēlas kaut kāda viena konfesija. Tas tā nav. Valstij ir ļoti skaidri jānosaka tradicionālās reliģiskās konfesijas, un mums ir šī vēsturiskā pieredze attiecībā uz to, kuras ir šīs tradicionālās, vēsturiskās konfesijas. Ar šīm konfesijām Latvijas valstij ir jānoslēdz sadarbības līgumi. Bet kādi šie sadarbības līgumi būs iespējami tad, ja būs iekšā likumā ieraksts "Baznīca ir šķirta no valsts"? Ir pilnīga taisnība, ka katram ir tiesības izvēlēties savu reliģiju, bet arī valstij nevar būt vienlīdzīga attieksme pret visām reliģiskajām organizācijām. Un tas ir tieši tāpēc, ka mums nav vienaldzīga valsts nākotne. Ir skaidrs, ka baznīca un valsts veic lielu kopēju darbu. Un, ja šie cilvēki nāk un aizstāv to, ka teikums "Baznīca ir šķirta no valsts" ir šeit vajadzīgs, tad es gribētu lūgt, lai šie cilvēki uzņemas atbildību par visām tām tālākajām prāvām Satversmes tiesā, kuras būs vērstas pret konfesionālo ticības mācību Latvijas skolās. Jo tieši tas ir tas, pret ko vēršas šis likums. Lai baznīcu izdzītu ārā no skolas, kas ir valsts iestāde. Tas ir tas, kas visnopietnāk uztrauc. Un nopietni uztrauc šie valsts līgumi ar baznīcu un citas lietas baznīcas atbalstam. Tas ir tas, kas uztrauc, un tāpēc šis teikums būtu ja ne jāizņem ārā, tad jāaizstāj ar kādu citu.

Sēdes vadītājs. Gundars Valdmanis.

G.Valdmanis (pie frakcijām nepiederošs deputāts).

Prezidij! Sadarbības padome un tauta! Baznīca ir atsevišķa no laicīgās varas, bet tā nav atšķirta nedz no tautas, nedz no valdības. Baznīcai mums ir jādod tas, ko komunistu laiki mums ir atņēmuši, - izpratne, ka ar ļaunu šeit pasaulē mēs nekā laba nepanāksim. Izpratni, kas ir labs un kas ir slikts. Izpratne, ka Dievs stāvēs mums klāt, ja mēs darīsim pareizo, un ka Dievs sodīs - lai arī cik ironiski tas jums, maniem kolēģiem, šeit var izklausīties -, ja mēs darīsim citiem pāri.

Pagājušajā svētdienā Rēzeknes katoļu baznīcā no rīta bija sprediķis par pravieti Jeremiju. Jeremija dzīvoja tādos pašos laikos kā šodien, kad tautu pārvaldīja ļauni gari, kas tautu pazemoja un izlaupīja, bet paši kļuva bagāti, un tautai gāja grūti. Jeremija nolēma, ka ekonomiskais terors viņu neskars, kad viņš sāks runāt pretī un kūdīt tautu. Bagātnieki aizgāja pie karaļa un teica, ka viņš jāsoda ar nāvi. Tika nolemts, ka Jeremiju noslīcinās akā. Bet aka bija pussausa, un Jeremija tikai iegrima dubļos. Nāca bada laiki pār tautu, un karalis atjēdzās, ka Dievs tomēr ir stiprāks nekā viņš. Jeremiju no akas izcēla ārā.

Baznīcas sprediķis bija tāds, ka tautai ir jāsāk runāt pretī viņas ļaundariem. Pret tiem, kas ņem bagātību uz tautas rēķina, pret tiem, kas mēģina tautu valdīt ar ekonomisku teroru - pret tiem ir jāsāk runāt un jāsāk ticēt Dievam, ka Dievs sargās, ka tas ļaunais no mūsu valsts ir jāizdzen ar citādu spēku, ko Dievs un baznīca mums var dot, ar šo pārliecību, ka, ja mēs stāvam uz pareizā ceļa, tad būs labi. Nevis ar to pārliecību, ko mums komunistu partija iemācīja, - sak, ja jūs labi kalposiet... Ar cilvēku sūtīšanu uz Sibīriju un tā tālāk, ar grēkiem, ka, ja jūs labi kalposiet komunistu partijai, tad jums ies labi.

Baznīca mums māca tieši pretējo, un, ja mums atgriezīsies tā ticība, kas bija mūsu tēviem, ka mums ir jādara un nav jārēķinās ar teroru, ka var būt viens vai divi no mums upuri, bet visiem citiem būs labi. Tiem, kas šeit sēž un ir apmierināti, ka viņiem nauda krājas Nauru salās uz tautas rēķina, viņiem ir jāsaprot, ka viņi tiks sodīti, bet nevis tie, kas teiks, ka nav taisnība.

Un tā mēs nevaram šķirt baznīcu no tautas, jo baznīca audzina tautu un dod tautai to, kas ir vissvarīgākais. Un mēs nevaram šķirt valsti no tautas. To māc tikai komunistu partijas kalpi, kas paņem tautu un viņu nospiež verdzībā, bet Dievam un tautai, latviešu valstij un latviešu tautai ir jābūt vienotiem. Arī Kārlis Čerāns saka savos priekšlikumos, ka ir jānošķir atbildības, jo it īpaši jauna valsts nedrīkst uzlikt baznīcai nepieņemamus noteikumus, ka Pareizticīgo baznīcai ir jāpakļaujas Maskavai. Ir jānodala atbildības!

Es aicinu atbalstīt Kārļa Čerāna priekšlikumus, visus trīs.

Sēdes vadītājs. Oskars Grīgs.

O.Grīgs (apvienības "Tēvzemei un Brīvībai"/ LNNK frakcija).

Cienījamie kolēģi! Redzat, par cik vienkāršu jautājumu izvērsās debates. Un tikai par vienu teikumu - palikt šim teikumam, ka baznīca ir šķirta no valsts, mūsu valsts Satversmē vai ne. Es ierosinu noraidīt Čerāna kunga priekšlikumu, jo uzskatu, ka šī redakcija, ko pieņēmusi atbildīgā komisija un kas skan: "Valsts atzīst domas, apziņas un reliģiskās pārliecības brīvību. Baznīca ir šķirta no valsts", ir vienkārši lieliska. Paldies par uzmanību.

Sēdes vadītājs. Paulis Kļaviņš.

P.Kļaviņš (Darba partijas, Kristīgi demokrātiskās savienības, Latvijas Zaļās partijas apvienības frakcija).

Cienījamie kolēģi! Latvijas valstī nekad nav bijis tāds stāvoklis kā Francijas monarhijā, kur baznīca valda un kur baznīcai ir valstiskas funkcijas. Tāds stāvoklis Latvijā nekad nav bijis. Un, ja baznīca nav bijusi pakļauta valstij un valsts - baznīcai, tad tur nav ko šķirt. Mēs ar šādu formulējumu vienkārši sekojam padomju laika likumdošanas vārdiem, padomju varai. Protams, bija svarīgi šķirt baznīcu no valsts, bet, ja mēs šo teikumu tur nerakstām un iztiekam bez tā, tad mēs absolūti neko nezaudējam, un, kaut arī Latvijas pirmās republikas laikā bija tāds projekts - ierakstīt šos vārdus, ka baznīca ir šķirta no valsts, tie ierakstīti tomēr netika. Netika... (Starpsauciens: "Tika, divreiz nobalsoja...") Nobalsoja, bet neielika... ja es nemaldos, tad to Satversmē nebija... Tā ka mēs varētu iztikt bez tiem.

Vēl vairāk. Īstenībā mēs būtu ļoti labā veidā atrisinājuši šo attieksmi, ja mēs uz baznīcu attiecinātu to pašu, ko attiecinām uz arodbiedrībām. Tad būtu jāsaka, ka valsts aizsargā baznīcas brīvību. Tas būtu ļoti solīdi izskatījies, bet mēs tik tālu neesam aizdomājušies un tik skaisti noformulējuši, taču šeit tos vārdus, ka "baznīca ir šķirta no valsts, mēs mierīgi varam atstāt un to tinti nelietot viņu izsvītšanai. Mums ir likums, kas attiecas uz reliģiskajām organizācijām, tas visu labi sakārto, un tāpat par izglītību... Līdz ar to ir pietiekami, ja ir pasacīts, ka valsts atzīst domas, apziņas un reliģiskās pārliecības brīvību. Ja te būtu vēl vārdi "un baznīcas brīvību", tad arī būtu ļoti skaisti, tāpat, ka atzīst baznīcas brīvību.

Mēs tai gribētu dot pilnu attīstības iespēju, lai nekādu šaubu nav arī jautājumā par reliģijas mācību skolās, lai tur valsts vai kāds cits, kurš iedomājas, ka valstij ir jābūt ateistiskai, nevarētu stāties pretī šim audzināšanas nodomam. Paldies par jūsu uzmanību.

Sēdes vadītājs. Modris Lujāns, otro reizi.

M.Lujāns (Tautas saskaņas partijas frakcija).

Cienījamie kolēģi! Diemžēl atsevišķu deputātu un frakciju ietekmē pat īsti kristieši vai ticīgi cilvēki pakļaujas viņu demagoģijai. Ļoti skumji, ka priekšvēlēšanu kampaņas laikā atsevišķas frakcijas un partijas dāvina maisiņus ar svētītu zemi un varbūt tepat Rīgā taisītas svecītes. Un šeit mēs redzam to klasisko piemēru, ka Dievs un ticība tiek degradēti. Jo es personīgi uzskatu, ka ticība un Dievs ir katram intīma lieta, bet šeit tiek mēģināts kārtējo reizi pārvērst, ka tā varbūt būs kā masu produkcijas sastāvdaļa, kuru uzliek visiem Latvijas iedzīvotājiem.

Te ir šī norma, kas ļauj katram pašam to risināt, kādā veidā viņš grib lūgt Dievu vai kādā veidā viņš viņu saprot. Tās ir katra cilvēka brīvas tiesības. Un tā ir šī demokrātija. Tad drīzāk nedemokrātiska forma ir tā, ka mēģina tagad šādā vai tādā veidā uzlikt Latvijai, ka Dievu varēs lūgt tā vai ka Dievs izskatās tādā veidā, vai ka Dievs izskatās kā Latvijas ģerbonis... Un pēc tam Saeima vēl pieņems viņa ārējā izskata aprakstu un, ja viņam neparādīs vajadzīgo godu, tad sauks pie kriminālatbildības.

Cienījamie kolēģi! Nevajadzētu šinī gadījumā spēlēt uz reliģiskajām jūtām. Baznīca līdz šim ir darbojusies un patiešām izturējusi arī okupācijas laiku un visus pārējos periodus. Ir izturējusi! Tikai nevar aizmirst arī baznīcas izdarības citos laikos, kad tā bija "valsts valstī". Nu nevar aizmirst, un tādēļ atstāsim to katra ticīga cilvēka ziņā, katra cilvēka paša ziņā, lai viņš izlemj, vai viņš grib aiziet uz baznīcu svētdienās vai viņš grib iet tur reizi mēnesī. Tās ir viņa tiesības izlemt, vai viņš lūgs Dievu mājās vai nelūgs, un tādēļ nevajag jaukt valsti ar baznīcu.

Sēdes vadītājs. 5 minūtes ir pagājušas.

M.Lujāns. Paldies.

Sēdes vadītājs. Leopolds Ozoliņš.

L.Ozoliņš (pie frakcijām nepiederošs deputāts).

Cienījamo Prezidij! Cienījamie kolēģi! Es vēlētos atbalstīt Čerāna kunga priekšlikumu - 11., 12. un arī 13. priekšlikumu. Un kāpēc? Baznīca un valsts. Stipra baznīca, vāja valsts. Vāja valsts, stipra baznīca. Stipra valsts, stipra baznīca. Jūs zināt, ka civilizācijas attīstība praktiski ir sākusies ar šo sakarību - baznīca un valsts.

Vakar man izdevās ar Baltijas Asamblejas Kultūras komiteju pabūt Muhu salā. Es redzēju vietu, kur kādreiz bija dzīvojuši šīs salas iedzīvotāji, kur ar krusta zīmi krustneši izkāva visus līdz pēdējam.

Baznīca bija arī šķērslis Ļeņina ideju realizācijai. Tāpēc šis viens no pēdējiem komunistiskās ideoloģijas realizētājiem - Vladimirs Ļeņins - 1923. gadā izdeva dekrētu, ka nepieciešams likvidēt 1/3 mācītāju, lai baznīcas pilnīgi pakļautu komunistiskajai ideoloģijai. Vēlāk, kā mēs zinām, šī pati baznīca glāba Krieviju, jo Ļeņina skolnieks jeb mantinieks Staļins 1942. gadā atļāva baznīcai sākt plašu darbu, rehabilitēja vēl dzīvos mācītājus, un baznīcas uzsāka savu darbu, glābjot Krieviju no Hitlera varas.

Arī Latvijā šis process sarežģīti virzījās visu mūsu valsts pastāvēšanas laiku. Jo 1919. gadā, kā jūs zināt, pirmie upuri, ko Pēteris Stučka apšāva, bija mācītāji un skolotāji. Arī 1944., 1945. gadā mācītāji bija tie, kas vai nu patiesi sadarbojās ar Valsts drošības komiteju, vai arī tika izsūtīti uz Sibīriju. Un tā baznīca ar valsti bieži ir gājusi roku rokā vai arī tikusi mocīta, pakļauta.

Šodien mums ir izaudzinātas divas paaudzes ateistu - nu, lielākā daļa... Tās ir paaudzes, kurām nav problēmu: visu var atrisināt ar naudu, ar nekaunību, ar klusēšanu, ar uzbāzību, ar rupju spēku. Šodien nav problēmu... bez problēmām var nozagt 3, 8, 7, 10, 18, 65 miljonus un par to neatbildēt, jo šai ateistu paaudzei ir sveši goda, kauna, pašcieņas jēdzieni. Šos jēdzienus varētu mācīt šai vāļajai valstij, kurā arī skolotāji pārsvarā ir ateisti, Dieva noliedzēji joprojām. Tāpēc baznīcai būtu jādod šīs tiesības mācīt to, kā mums visvairāk trūkst, tas ir, garīgumu. Mācīt šo spēju piedot, atgūt pašcieņu, apzināties kauna sajūtu, būt līdzjūtīgiem un spēt pašuzpurēties.

Tāpēc domāju, ka īpaši rakstīt, ka baznīca ir šķirta no valsts, nevajadzētu. Nevajag šo teikumu. Šodien stipra baznīca vai vismaz stiprāka baznīca var palīdzēt vāļajai valstij. Es balsošu par Čerāna kunga priekšlikumiem. Paldies.

Sēdes vadītājs. Paldies. Debates beidzam. Komisijas vārdā - Bišera kungs.

I.Bišers. Cienījamie kolēģi! Man vispirms nāktos oponent cieniņamajam deputātam Mauliņa kungam, kurš ir aizmirsis savas Juridiskajā fakultātē iegūtās zināšanas un uzskata, ka baznīcas šķiršana no valsts ir komunistu izgudrojums. Šī šķiršana notika jau tad, kad beidzās absolūto impēriju laiks un kad sāka veidoties pilsoniskas, demokrātiskas valstis. Jau tad tas tika ieviests. Protams, dažās valstīs dažādu apstākļu dēļ ir saglabājusies arī vēl līdz šai dienai cita kārtība. Jā, Eiropā, cik es zinu, šodien ir divas valstis, kur likumā nav šāda ieraksta un šāda principa un kur ir valsts baznīca. Tās ir Apvienotā Karaliste un Norvēģija. Vācijā nav tieši šāda teksta, bet tajā pašā laikā šo jautājumu regulē ne tikai federālā konstitūcija, bet arī zemju konstitūcijas. Tur šāda teksta tiešām nav, bet, ja mēs papētītu visu šo zemju konstitūcijas un arī federālo konstitūciju, tad redzētu, ka tas atbilst tai pašai jēgai, kaut gan nav pateikts ar šādiem vārdiem.

Un jāsaka, ka arī Latvijā to nav ieviesuši komunisti, bet jau tiešām tad, kad strādāja Satversmes sapulce, tad divos lasījumos, kā norādīja te Leiškalna kungs, tika pieņemts Satversmes 110. pants sekojošā redakcijā: baznīca ir šķirta no valsts, valsts baznīca Latvijā nepastāv. Taisni parādīja šo saiti ar valsts baznīcu kā galveno nozīmi. Un jāsaka, ka šāda norma darbojas Latvijā arī šodien. Tā ir 1991. gada konstitucionālajā likumā par pilsoņu un cilvēku pamattiesībām un pamatpienākumiem. Tā kā tā norma nav nekad pazudusi... tā ir demokrātiskajā Latvijā. Un, kaut arī šo normu toreiz Satversmē trešajā lasījumā tā arī nepaspēja pieņemt, citos likumos tā tika konsekventi realizēta. Tas, protams, nenozīmē, ka valsts nevar baznīcu atbalstīt un piešķirt tai līdzekļus, un, tāpat kā mēs esam iedalījuši katoļu baznīcai Aglonas svētvieta sakārtošanai naudas līdzekļus, varbūt arī citām baznīcām mēs to pašu varam izdarīt, tas valstij neatņem šīs tiesības, ja baznīca šādu palīdzību pieņem. Tāpat kā mēs varam palīdzēt katram, kam vajadzīgs. Tāpat mēs tiešām esam atļāvuši baznīcai, zināmām baznīcām, respektīvi, ne baznīcai kā tādai, bet zināmām reliģiskajām organizācijām, veikt dažu dzimtsarakstu aktu reģistrāciju. Bet tas ir atļauts tikai dažām, ar kurām valsts ir vienojusies, un es nedomāju, ka valsts varētu uzlikt par pienākumu kādai no šīm reliģiskajām organizācijām to darīt. Tas ir tikai vienošanās ceļā, un valsts, protams, kontrolē.

Un te mēs nonākam taisni pie tā jautājuma, vai valsts var vai nevar uzdot reliģiskajām organizācijām... Es uzskatu, ka taisni šī norma ir tā, kas neļauj valstij kaut ko uztiept baznīcai, sākt komandēt baznīcas iekšējo dzīvi. Es nedomāju, ka baznīca centīsies komandēt valsts dzīvi, bet es domāju, ka taisni tā norma aizsargā baznīcu no valsts nelikumīgas iejaukšanās. Un šeit arī godājamais priekšlikuma autors Čerāna kungs izpaudis savu domu, kāpēc viņš tik ļoti cīnās par to. Viņš teica, ka mums visas reliģiskās organizācijas nav valstī vienlīdzīgas, mēs gribam izdalīt vienlīdzīgākās no vienlīdzīgajām un citas mazāk vienlīdzīgas un vienām dot kaut kādas valstiskas privilēģijas, bet otrām nedot šīs valstiskas privilēģijas. Un tā mēs ātri varam nonākt jau līdz centieniem nodibināt valsts baznīcas Latvijā, un es domāju, ka būtu ļoti bēdīgi, ja tiktu nodibināta katoļu baznīca... Un tikpat bēdīgi, ja luterāņu baznīca vai vēl kāda cita baznīca...

Un tieši tāpēc komisija šo priekšlikumu neatbalstīja. Un tāpēc es komisijas vārdā lūdzu deputāta Čerāna priekšlikumu noraidīt.

Sēdes vadītājs. Lūdzu zvanu! Lūdzu balsošanas režīmu! Balsosim par 11.priekšlikumu - deputāta Čerāna priekšlikumu svītrot 99.pantā teikumu "Baznīca ir šķirta no valsts". Komisija to nav atbalstījusi. Lūdzu deputātus piedalīties balsošanā, jo mēs apspriežam normu, kas ietverta Latvijas Republikas Satversmē. Lūdzu rezultātu! Par - 5, pret - 50, atturas - 16. Nav pieņemts.

I.Bišers. Tālāk. Es atvainojos, 10.priekšlikums palika neskaidrs. Es iebildu tad, kad visi pārējie priekšlikumi... Bet 10. priekšlikums - Čerāna kunga - tiešām netika nofiksēts precīzi. Tas nav izskatāms, jo viņš ierosināja labojumu tajā pēdējā teikumā, kuru mēs izslēdzām. Tā ka tas nav skatāms pēc būtības.

Tālāk. 12.priekšlikums tāpat nav skatāms pēc būtības, jo viņš ierosina aizstāt teikumu "Baznīca ir šķirta no valsts" ar teikumu "Baznīca un valsts atbilstoši...". Ja mēs esam nobalsojuši par to, ka mēs saglabājam šādu teikumu, tad es domāju, ka ...

Sēdes vadītājs. Godātie kolēģi! Bišera kungs, man šķiet, mēs esam vienojušies par to, ka mēs atstājam teikumu "Baznīca ir šķirta no valsts". Čerāna kungs ierosina šī teikuma vietā ierakstīt citu. Mēs esam vienojušies, ka baznīca ir šķirta no valsts. Tāda norma ir saglabāta. Bet Čerāna kungs ierosina šīs normas vietā ierakstīt citu. Man šķiet, ka šis priekšlikums ir apspriežams un balsojams.

Kārlis Čerāns vēlas runāt par savu priekšlikumu.

K.Čerāns (frakcija "Latvijai").

Augsti godātie deputāti! 12.priekšlikums nebūtu balsojams tajā gadījumā, ja būtu atbalstīts 11.priekšlikums, jo 11.priekšlikumā bija runa par šā viena teikuma izslēgšanu, bet 12.priekšlikumā ir runa par šā teikuma aizstāšanu ar kādu citu. Tātad tie ir divi alternatīvi priekšlikumi. Tā kā 11.priekšlikums nav pieņemts, tagad ir jāizskata 12.priekšlikums. 12.priekšlikums atkal vēršas pret šo pašu teikumu "Baznīca ir šķirta no valsts", vēršas tieši pret šo negatīvo pieskaņu, kas ir šim teikumam "Baznīca ir šķirta no valsts" un piedāvā šī teikuma vietā noteikt Satversmē šo baznīcas un valsts suverenitātes, neatkarības un autonomijas principu. 12.priekšlikums piedāvā šā teikuma "Baznīca ir šķirta no valsts" vietā likt iekšā teikumu "Baznīca un valsts atbilstoši to kompetencei ir suverēnas, neatkarīgas un autonomas". Es piekrītu tiem argumentiem, kuri šeit tika izteikti par labu tam, lai baznīcu aizsargātu no nepamatotas valsts iejaukšanās. Ja jūs gribat rakstīt šo jautājumu Satversmē, tad to var izdarīt šādā korektā veidā.

Es diemžēl nevaru piekrist Bišera kunga sniegtajai argumentācijai, ka teikuma "Baznīca ir šķirta no valsts" izņemšana ārā atkal noved pie valsts baznīcas veidošanās. Tur, es domāju, šī saistība tiek mākslīgi pievilktā tāpēc, lai šeit kādus cilvēkus mēģinātu ar kaut ko biedēt, baidīt. Šeit tiešām ir tas modelis, ka Latvijā ir jāspēj sadzīvot vairākām tradicionālām kristīgām konfesijām. Es zinu, ka šīs vairākās tradicionālās kristīgās konfesijas (un vēl klāt arī nekristīgā jūdaistu konfesija) visas spēj kopā sastrādāties Reliģijas lietu konsultatīvajā padomē un ka šeit šis tradicionālo konfesiju modelis darbojas.

Mums ir bijušas diskusijas arī par šo tradicionālātes jēdziena ieviešanu Latvijas likumos, Reliģisko organizāciju likumā. Radās problēmas tieši ar robežas noteikšanu šim tradicionālo konfesiju lokam, bet es uzskatu, ka šis jautājums nākotnē varētu tikt tālāk atrisināts, jo mums ir jāspēj valstiski novērtēt šo tradicionālo konfesiju darbs sabiedrības veidošanā, jaunatnes audzināšanā. Visas šīs tradicionālās konfesijas - gan katoļu, gan luterāņu, gan baptistu, gan pareizticīgo vai vecticībnieku - dod jauniešiem šīs stabilās garīgās vērtības. Es runāju tieši par šīm garīgajām vērtībām šobrīd. Viņas dod šīs stabilās vērtības, tāpēc valstij tas ir jānovērtē. Mēs nevaram, piemēram, katoļus vai luterāņus nolikt uz viena līmeņa ar dažādām reliģiskajām organizācijām, kuras ar nezin kādiem nosaukumiem šeit ir izveidotas varbūt pēdējos gadu desmitos. Es nenoliedzu, ka tajās var arī būt kādas labas idejas iekšā, arī kaut kāds audzinošais spēks. Tām ir sevi jāpierāda, pirms valsts ļauj tām strādāt ar jaunatni. Bet tikpat labi šajās jaunajās reliģiskajās kustībās var būt iekšā arī naudas atmazgāšanas vēlnes: cilvēki, teiksim, nodibina kādu reliģisku organizāciju tikai tāpēc, lai viņi varētu baudīt kaut kādus nodokļu atvieglojumus, kuri taisnīgi pienākas tradicionālajām reliģiskajām konfesijām.

Valsts nevar pilnīgi vienādi izturēties pret visām šīm reliģiskajām organizācijām, tāpēc šis šķirtības princips simtprocentīgi darboties nevar.

Šos pārējos argumentus par labu tam, kāpēc šis šķirtības princips šādas dogmas līmenī būtu izņemams no Satversmes ārā, es jau minēju, runājot par savu iepriekšējo priekšlikumu. Nav mums šobrīd ne padomju impērijas laiks, nedz arī franču buržuāziskās revolūcijas laiks. Skaidrs, ka baznīcai un valstij ir šīs savas funkcijas, bet viņas veic kopīgu darbu, un arī tas mums ir pietiekami skaidri jāapzinās. Tāpēc es aicinu un lūdzu atbalstīt šo priekšlikumu - šo teikumu, ka baznīca ir šķirta no valsts, aizstāt ar teikumu, ka baznīca un valsts atbilstoši to kompetencei ir suverēnas, neatkarīgas un autonomas. Redakciju mēs varam vēl precizēt trešajā lasījumā.

Godātie kolēģi! Es ļoti lūdzu jūs atbalstīt šo priekšlikumu. Paldies!

Sēdi vada Latvijas Republikas 6.Saeimas priekšsēdētāja biedrs

Andris Ameriks.

Sēdes vadītājs. Nākamais runās Dainis Turlais - Demokrātiskās partijas Saimnieks frakcijas deputāts. Turlā kungs vairs nevēlas runāt.

Nākamais runāt vēlas Modris Lujāns - Tautas saskaņas partijas frakcijas deputāts. Lūdzu!

M.Lujāns (Tautas saskaņas partijas frakcija).

Cienījamie kolēģi! Es gan netaisos runāt. Šinī gadījumā es piedāvāju jums paskatīties 13.priekšlikumu - Čerāna kunga priekšlikumu: "Baznīca veic valsts funkcijas tikai likumā paredzētos gadījumos". Čerāns tur iet vēl tālāk. Viņš jau baznīcu pilnvaro caur Satversmi... nosaka to, ka baznīca veiks valsts funkcijas. Te ir tas solis, piedodiet, ir, jā, ka viņai ir atsevišķas tiesības deleģētas ar atsevišķu likumu, bet ne ar Satversmi. Jo šī norma, kura ir nākamajā priekšlikumā, var ļoti paplašināt... tajā skaitā, kā es jau teicu, teokrātiskas valsts veidošanos.

Cienījamie kolēģi! Man jau gribas teikt: varbūt mēs tomēr nedaudz aizsargāsim arī valsti no baznīcas. Čerāna kungs tikai teica, ka ir jāaizsargā baznīca no valsts, bet ir arī otra pretruna - reizē arī valsts ir jāaizsargā no baznīcas. Tādēļ es uzskatu, ka mums, cienījamie kolēģi, nebūtu jāatbalsta cienījamā Čerāna kunga iniciatīva - ne 12., ne 13.priekšlikums.

Protams, es saprotu, ka ir ļoti izdevīgi tagad spēlēties ar reliģisku cilvēku domām, jo nāk vēlēšanas. Varbūt Čerāna kungs varēs "nozvejot" kādu balsi. Bet es nedomāju, ka, šādā veidā aizskarot Satversmi un šādā veidā ietekmējot Satversmi, ir šis jautājums risināms.

Paldies par uzmanību!

Sēdes vadītājs. Nākamais runās Oskars Grīgs - apvienības "Tēvzemei un Brīvībai"/LNNK frakcijas deputāts. Lūdzu!

O.Grīgs (apvienības "Tēvzemei un Brīvībai"/LNNK frakcija).

Cienījamie kolēģi! Es aicinu noraidīt vispār šo teikumu. To varētu pieļaut, ja šajā priekšlikumā būtu sacīts, ka baznīca ir suverēna, neatkarīga un autonoma. Tam vēl varētu piekrist, bet, ja Čerāna kungs piedāvā, ka valsts atbilstoši savai kompetencei ir suverēna, neatkarīga un autonoma, tad Čerāna kungam es ieteiktu palasīt Satversmi, kuras vispārējos noteikumos 1.punktā ir rakstīts, ka Latvija ir neatkarīga demokrātiska republika. Šeit jau tad vajadzēja arī piebilst, ka demokrātiska varbūt... Šis priekšlikums vispār nav izskatāms un ir absurds. Jūsu mērķis, no kā jūs vadāties, - tas arī mums ir skaidrs. Tā ka es aicinu noraidīt.

Sēdes vadītājs. Vēlreiz vēlas runāt Kārlis Čerāns - frakcijas "Latvijai" deputāts.

K.Čerāns (frakcija "Latvijai").

Augsti godātie deputāti! Es redzu, cik ļoti dažādi mēs visi esam. Un ja šeit nāk kāds deputāts un saka, ka viņam ir jāaizsargā valsts no baznīcas... jā, nu varētu būt arī šādi viedokļi, bet nu paldies Dievam, ka viņš ir mazākumā, un es domāju, ka mazākumā viņš šeit arī paliks. Šādi

cilvēki, kuri vēlētos aizsargāt... Mana pārliecība ir, ka valstij un baznīcai ir jāstrādā viens kopīgs darbs.

Es labi apzinos, kāds varētu būt šā balsojuma rezultāts, balsojot par šo priekšlikumu, bet es domāju, ka diskusija šeit ir uzsākta un ka šī diskusija un arī šie redakcijas meklējumi turpināsies arī attiecībā uz trešo lasījumu. Es gribu arī, lai šeit šajā darbā varētu iesaistīties arī cilvēki ārpus šīs Saeimas, ja rodas idejas par to, kā vislabāk ir šo suverenitātes, neatkarības un autonomijas principu iedzīvināt. Domāju, ka to mēs varēsīm šeit, Saeimā, apstiprināt trešajā lasījumā. Jo šeit ir un paliek problēma, ka šim teikumam, ka baznīca ir šķirta no valsts, ir šī negatīvā pieskaņa, un tas nozīmē, ka tas ir jāaizstāj ar kādu citu, ja mēs neesam ar mieru vispār izņemt ārā no Satversmes projekta šādu teikumu. Tādā gadījumā ir nepieciešama šī alternatīvā redakcija, kas izsaka šo pozitīvo domu šajā šķirtībā; kas izsaka to, ka valsts nevar iejaukties baznīcas iekšējās lietās. Bet tas ir tādā veidā arī jāformulē. Un nenoformulējot un neieviešot šeit kaut kādas liberālisma vai liberāli marksistiskas dogmas, vai tādas dogmas, kas būtu abām šīm mācībām kopējas... Ir vajadzīga šī sadarbība, ir vajadzīga arī šī baznīcas sociālās mācības iedzīvināšana sabiedrībā. Es aicinu atbalstīt manu priekšlikumu. Paldies!

Sēdes vadītājs. Nākamais runās Jānis Mauliņš - frakcija "Latvijai". Lūdzu!

J.Mauliņš (frakcija "Latvijai").

Godātā Saeima! Vispirms es gribu oponent Bišera kungam, kurš teica, ka es nezinot jurisprudenci un ka demokrātiskās valstis acīmredzot jau 16. un 17. gadsimtā ir sākušas domāt par valsts šķiršanu no baznīcas un baznīcas šķiršanu no valsts. Tas ir vēstures jautājums, nevis juridisks jautājums. Te nu gribas vēl piebilst, ka demokrātisko, buržuāzisko ideju paudēji vai pilsonisko ideju paudēji toreiz nebūt nerunāja par valsts šķiršanu no baznīcas un baznīcas šķiršanu no valsts, bet, gluži otrādi, runāja taisni tādā kontekstā un sakarā, kā tas ir formulēts šobrīd Kārļa Čerāna iesniegtajā priekšlikumā. Baznīca un valsts atbilstoši to kompetencei ir suverēnas, neatkarīgas un autonomas. Tas bija pilsonisko demokrātu formulējums. Pirmo reizi runa par to, ka kategoriski jāšķir valsts no baznīcas un baznīca no valsts, bija Parīzes komūnas laikā marksistiskās ideoloģijas ietekmē. Mēs esam tik daudz sajaukuši buržuāziskās, pilsoniskās demokrātijas postulātus ar komunistiskajiem jeb sociālistiskajiem postulātiem, ka šobrīd paši vairs neatšķiram un šeit dezinformējam klausītājus.

Un jūs, godātie deputāti, arī.

Es vēlreiz uzsveru: šis formulējums ir pareizs, un mums nevajadzētu sekot tai tieksmei, kura ir izplatīta gaisā kā tāda garīgā strāva, kura būtībā mūs atrauj no tikumiskā pamata, jo šeit ir runa par tikumisko pamatu. Baznīca ietver visas konfesijas, kas ir ar ētisku pamatu un nav, tā teikt, sātāniskas. Kāpēc formulēt tieši šo šķiršanu no valsts? Kāpēc to formulēt taisni tā? Tas rada sajūtu, ka īstenībā tas tiek uztverts kā baznīcas pretnostatījums valstij, kā baznīcas izstumšana no valsts. Un, ja mēs izstumjam ētikas pamatnesējus no valsts, tad rodas šī neētiskā valsts, pie kuras mēs šobrīd esam nonākuši.

Sēdes vadītājs. Vārds Ilgai Kreitusei - Darba partijas, Kristīgi demokrātiskās apvienības, Latvijas Zaļās partijas apvienības frakcija.

I.Kreituse (Darba partijas, Kristīgi demokrātiskās savienības, Latvijas Zaļās partijas apvienības frakcija).

Augsti godātie deputāti! Pirmais, kam es gribētu pievērst jūsu uzmanību: Čerāna kungs nav ievērojis, ka, iesniedzams savu 12.labojumu, viņš ir principā pārveidojis Latvijas Satversmes

1.pantu, jo Latvijas Satversmes 1.pants nosaka, ka Latvija ir neatkarīga demokrātiska republika, un tur nav noteikts, ka Latvija ir suverēna, neatkarīga un autonoma republika. Līdz ar to jau pats Latvijas valsts formulējums ir pretrunā ar spēkā esošo pantu, un tāpēc arī šis priekšlikums pēc būtības nebūtu izskatāms. Runājot par baznīcu, valsti un funkcijām, es domāju, ka mums ir jābūt skaidrībai - valsts nevar un nedrīkst veikt baznīcas funkcijas, un baznīca nevar un nedrīkst veikt valsts funkcijas. Šīm divām lietām ir jābūt skaidrām. Jo savādāk... Latvijas praksē ir, starp citu, jau šāda pieredze. Jau bija aptauja, ko darīt ar vienu baznīcu - vai atdot katoļiem vai neatdot, un tas jautājums bija valdības līmenī. Tas ir jautājums par šo ēku, kas atrodas tepat blakus, - par Jēkaba katedrāli. Tas bija baznīcas nodošanas jautājums.

Latvijā baznīca vienmēr ir darbojusies, nejaucoties valsts funkcijās. Nejauksim kopā šīs divas lietas! Viena lieta ir tā, ko dara baznīca kā audzinātājs, kā sabiedriskās domas veidotājs vispār šajā sabiedriskajā dzīvē. Bet ir valsts funkcijas, kuras nedrīkst uzticēt nevienam citam, ne baznīcai, ne augstskolai, ne arī vēl kādai izdomātai organizācijai, ne partijai, un es ceru, ka Latvijā to neizdomās kādreiz uzticēt arī kādam vadonim.

Sēdes vadītājs. Vārds Viesturam Bokam - Demokrātiskās partijas Saimnieks frakcijas deputātam. Lūdzu!

V.Boka (Demokrātiskās partijas Saimnieks frakcija).

Augsti godātais Prezidijs! Cienījamie kolēģi! Būtībā es gribētu vērst jūsu uzmanību uz jautājumu, kuru akcentēja Čerāna kungs, - kā mēs šo jautājumu formulējam. Jautājums ir vārdā "šķirta", cik es saprotu. Tātad šī šķiršana vai šķelšana, kas ir populāra pašlaik Latvijā, šī vārda sakne vismaz... Šeit tiek likts otrs jēdziens, ka šīs institūcijas ir neatkarīgas un autonomas, un es nevarētu pilnībā pievienoties Kreitus kundzei, jo šeit ir jautājums par savstarpēju valsts un baznīcas neatkarību un autonomiju, kas būtībā savā saturiskajā jēdzienā ir tas pats, kas nošķirtība. Un, manā uztverē, teiksim, tīri emocionāli, tiešām skan labāk šis teikums, ka valsts un baznīca ir savstarpēji neatkarīgas, autonomas un suverēnas. Tā savā būtībā arī ir nošķiršana. Būtībā šo priekšlikumu varētu atbalstīt.

Sēdes vadītājs. Vairāk deputāti runāt debatēs nevēlas. Debates beidzam. Vai komisijas vārdā Bišera kungs vēlas ko teikt? Lūdzu! Ilmārs Bišers.

I.Bišers. Komisijas vārdā es varu pateikt, ka varbūt tiešām ir vērts uzlabot šo teikumu, kas patlaban ir pirmajā lasījumā apstiprinātajā tekstā. Es negribu teikt, ka nav iespējams šo pašu domu izteikt savādāk, bet katrā ziņā ir nepieņemams tas teksts, ko iesaka Čerāna kungs. Čerāna kungs te ir sabāzis kopā divus svešvārdus un vienu latviešu vārdu, un man ir tāda sajūta, ka viņš īsti nesaprot, ko šie svešvārdi īsti nozīmē. Kā viņš to izprot? Suverenitāte ir augstākā vara kādā teritorijā, tātad iznāk, ka Latvijas teritorijā būs divas augstākās varas - Latvijas valsts un baznīca, kuras būs savstarpēji neatkarīgas, un tad Latvijā būs divvaldība. Es domāju, ka diez vai tādu formulējumu mēs varam pieņemt. Es domāju, ka šajā gadījumā kāds varētu izstrādāt tiešām labāku, mēs varētu trešajā lasījumā to apskatīt, bet šādu priekšlikumu komisija nekādā ziņā atbalstīt nevar.

Sēdes vadītājs. Lūdzu zvanu! Godātie deputāti, balsosim par deputāta Čerāna priekšlikumu - priekšlikumu nr.12. Viņš ierosina nomainīt teikumu "Baznīca ir šķirta no valsts" ar teikumu, kuru jūs redzat savā dokumentā. Lūdzu balsošanas režīmu. Deputātus lūdzu balsojot izteikt savu attieksmi. Lūdzu rezultātu! Par - 10, pret - 51, atturas - 15. Deputāta Čerāna priekšlikums nav pieņemts.

I.Bišers. Tālāk. Nakamais ir 13.priekšlikums, kuru komisija nav atbalstījusi. Un, tā kā debates ir jau sākušās, es gribētu norādīt uz dažām lietām, kas te tika izteiktas par to. Es domāju, ka arī šo jautājumu varētu vēl regulēt kaut kādā veidā, bet es domāju, ka... komisija uzskata, ka šajā gadījumā arī šādu redakciju pieņemt nevar, jo tā varētu paredzēt, ka valsts bez baznīcas piekrišanas uzliek tai kaut kādas funkcijas, ko baznīca negrib uzņemties. Es domāju, ka šajā gadījumā mēs nedrīkstētu to pieļaut. Ja attiecībā uz trešo lasījumu varēs kaut ko labāku izdomāt par šo jautājumu, tā ir cita lieta, bet pagaidām es lūgtu neatbalstīt. Bet, es domāju, vislabāk šo jautājumu mēs varētu noregulēt Reliģisko organizāciju likumā.

Sēdi vada Latvijas Republikas 6.Saeimas priekšsēdētājs

Alfreds Čepānis.

Sēdes vadītājs. Par savu priekšlikumu runās deputāts Kārlis Čerāns.

K.Čerāns (frakcija "Latvijai").

Augsti godātie deputāti! Tātad šis ir priekšlikums papildināt 99.pantu ar jaunu teikumu šādā redakcijā, ka baznīca veic valsts funkcijas tikai likumā paredzētos gadījumos. Mēs zinām, ka mūsu valstī ir tādi gadījumi, ka baznīca veic valsts funkcijas, un vispirmām kārtām tā ir jau Civillikumā paredzētā laulību noslēgšanas funkcija. Un tagad ir jautājums: vai nu mēs paliekam pie šī formulējuma, ka baznīca ir šķirta no valsts, un neko nepierakstām klāt, vai arī attiecībā uz trešo lasījumu spējam šā formulējuma vietā piedāvāt kaut ko labāku. Ja mums paliek šis nošķirtības princips, tādā gadījumā ir jautājums, kas notiek ar šīm Civillikumā paredzētajām tiesībām. Šeit tas kļūst par juridiskās interpretācijas jautājumu - vai nu ir iespējamas šīs tiesības? Vai turpmāk ir iespējama vai nav iespējama šī laulāšana baznīcā? Bet es domāju, ka mums šo normu, šo iespēju vajadzētu saglabāt pilnīgi noteikti un ka mums vajadzētu arī paust nepārprotamu likumdevēja gribu, kas saglabā šīm baznīcām iespēju veikt laulību ceremoniju, lai arī baznīcā varētu cilvēki noslēgt juridiski spēkā esošu laulību, tā, kā tas ir šobrīd. Lai nebūtu cilvēkam vai nu pirms, vai pēc tam, kad viņš ir salaulājies baznīcā, vēl jāiesniedz kaut kādi savi dokumenti kaut kur, bet lai visu šo laulību ceremoniju varētu nokārtot uz vietas baznīcā. Un tāpēc ir šis piedāvājums. Jā, ja kāds var piedāvāt kaut ko labāku, man pret to nevar būt nekādu iebildumu, bet šobrīd nekas labāks piedāvāts nav, un tāpēc es aicinu atbalstīt šo priekšlikumu. Paldies.

Sēdes vadītājs. Jānis Mauliņš.

J.Mauliņš (frakcija "Latvijai").

Godātā Saeima! Mēs paši ļoti labi zinām, ka mums haosa likumdošanā ir pietiekami. Šobrīd, ja mēs nepieņemsim šo Kārļa Čerāna priekšlikumu, radīsies vēl viens haoss: būs normatīvie akti, kas ļaus veikt baznīcai valsts funkcijas, kaut gan mūsu Satversme, pamatlikums, to aizliedz ar vārdiem "Baznīca ir šķirta no valsts". Un tik un tā turpināsies valsts funkciju izpildīšana no baznīcas puses. Tātad šis labojums ir noteikti jāpieņem tādā gadījumā, ja mēs negribam, lai tūlīt šie normatīvie akti tiktu steidzami atcelti, jo nedrīkst taču nesaskanēt augstākstāvošais likumdošanas akts, šoreiz Satversme, ar tam pakļautajiem normatīvajiem aktiem.

Paldies par uzmanību.

Sēdes vadītājs. Juris Kaksītis.

J.Kaksītis (Demokrātiskās partijas Saimnieks frakcija).

Cienījamie kolēģi! Kolēģi Juridiskajā komisijā, Mauliņa kungs! Pirms jūs nākat un runājat, un, varētu teikt, baidāt mūs ar visu, kas te notiks, esiet, lūdzu, tik laipni un iesniedziet šos priekšlikumus tādus, lai tie varētu pēc tam tikt arī izpildīti un lai nebūtu tāda situācija, kā iepriekš jau norādīja Bišera kungs uz šiem diviem svešvārdiem un vienu latviešu valodas vārdu... Un arī tas, ko jūs šobrīd sakāt. Acīmredzot te ir runa par tām funkcijām... Man liekas, ka Čerāna kungs nav aizdomājies tik tālu, vai mēs runājam šeit par funkcijām un kādas ir valsts funkcijas vai mēs runājam par atsevišķu procedūru veikšanu, jo tik un tā neatkarīgi no tā, vai mēs ierakstīsim šeit vai ne, gala rezultātā šī funkcija tomēr tiks realizēta. To realizēs valsts, un valsts būs tā, kuras rīcībā būs visa statistika par reģistrētajām laulībām, un tā būs tur vai citur.

Otrs. Jau šodien spēkā esošais likums, ko mēs saucam par konstitucionālo, to pašu vien pasaka, un nevienam tāda doma nav ienākusi prātā, ka mēs tagad šeit pauzam visai valstij, kas klausās mūsu Saeimas sēdi, ka nu, lūk, tad vairs nedrīkst. Es saprotu, ka līdztekus valstij realizēsies šī laulības reģistrācija, taču es gribētu teikt, ka ne jau tādēļ mums šodien jāpieņem priekšlikums, kāds tas ir, jo labāka nav. Ja mēs strādāsim pēc tāda principa, ka tas jau nu nav īsti labs, bet labāka nav, un to iebalsosim valsts Pamatlikumā, tad tā būs nenopietna attieksme pret šiem labojumiem. Ir laiks padomāt līdz trešajam lasījumam, lūdzu, iesniegsim ļoti pārdomātus, ļoti nopietnus priekšlikumus, bet neiebalsosim jau otrajā lasījumā tikai tādēļ, ka labāka nav.

Sēdes vadītājs. Anta Rugāte.

A.Rugāte (pie frakcijām nepiederoša deputāte).

Augsti godātie deputāti! Ja 99.pantā ir palicis teikums “baznīca ir šķirta no valsts”, tad kaut kādā citā, veiksmīgākā redakcijā... ja mūs patiešām neapmierina arī tie, kuri principā ir atbalstāmi, ja neapmierina Čerāna kunga piedāvātā papildinājuma redakcija, ka baznīca veic valsts funkcijas tikai likumā paredzētajos gadījumos, tad tas neatspoguļo īsti visus šos gadījumus, kurus mēs varam attiecināt uz audzināšanas funkciju, kas varētu tikt attiecināti uz šo deleģēto procedūru, ka baznīcā tiek veikta laulība. Patiesībā viss civilstāvokļa reģistrācijas process ir valsts ziņā, un visa šī statistika ir valsts ziņā. Ja mēs šobrīd esam nonākuši pie tā, ka šie priekšlikumi un papildinājumi nav pietiekami kvalitatīvi, tad mūsu diskusijai vajadzētu beigties vismaz ar tādu ievirzi, kas mums dotu motivējumu trešajā lasījumā pieņemt tos trūkstošos, Satversmē ļoti nepieciešamos nosacījumus, kas patiešām pasaka šo būtību, ka valsts baznīca Latvijā nepastāv, bet tajā pašā laikā ir zināmas procedūras un ir zināmas norises, kuras atsevišķos likumos paredzētas procedūras veidā notiek baznīcā vai baznīcai tiek uzticētas, un tas notiek kopskaņā un saskaņā ar valsti, tajā pašā laikā pastāvot pilnīgai savstarpējai neatkarībai starp valsti un baznīcu. Tādēļ patiešām ir vērā ņemams arī tas arguments, ko teica Kaksīša kungs, ka tad, ja mums nav labākas redakcijas, varbūt nav īsti labi pieņemt esošo.

Taču ir arī otrs arguments, un es to vēlētos pateikt. Ja mums nebūs precedentu, ka vajag labot sliktu redakciju, kurā mums ir vajadzīgais saturs, tad diez vai mēs būsīm tik centīgi, lai atgrieztos pie šā 99.panta uz trešo lasījumu, apliecinātu tur patiešām trūkstošās sastāvdaļas, kuras atkal padarīs šo pantu nepilnvērtīgu. Tādēļ katram ir izvēle, iespēja izdarīt savu izvēli. Es to izvēli izdarīšu nevis par labu sliktai redakcijai, bet par labu tam, kas ir nepieciešams trešajam lasījumam, un tāpēc atbalstīšu šo 13.priekšlikumu. Paldies.

Sēdes vadītājs. Kārlis Čerāns, otro reizi.

K.Čerāns (frakcija "Latvijai").

Augsti godātie deputāti! Mēs šeit tiešām varam runāt par labākām vai sliktākām redakcijām. Un paldies Rugātes kundzei, kas šo lietas būtību saprot, ka mums šobrīd otrajā lasījumā ir jānofiksē lietas būtība, lai redakciju varētu noprecizēt uz trešo lasījumu un lai arī Juridiskā komisija tomēr ar visiem saviem kvalificētajiem juristiem un pieaicinātajiem speciālistiem tādā gadījumā šo lietu nokārtotu.

Taču mani šīs diskusijas laikā izbrīna viena cita lieta. Mani tomēr nedaudz šokē šie mūsu kompetentie juristi, kuri nāk šeit Saeimas tribīnē un dezinformē par Latvijas valsts juridisko aktu hierarhisko sistēmu. Šajā sistēmā Satversme stāv pirmajā - visaugstākajā vietā, pēc tam nāk likumi un pēc tam nāk citi tiesību akti, zināmā hierarhijas sistēmā. Un, ja mēs esam ierakstījuši principu, ka baznīca ir šķirta no valsts, likumā, kuram mēs šeit esam "piekabinājuši" šo vārdiņu "konstitucionālais", bet kur šim vārdiņam nav pilnīgi nekāda juridiska svara, tad tā ir pavisam cita lieta, nekā tad, ja mēs ierakstām iekšā šo vārdiņu vai arī šo teikumu, ka baznīca ir šķirta no valsts, mūsu valsts Satversmē. Tāpēc jau mums tagad pastāv Satversmes tiesa, ar kuras palīdzību ir iespējams pasludināt par spēkā neesošiem tos likumus, kuri ir pretrunā ar Satversmi, bet nepastāv un nevar pastāvēt tāda Satversmes tiesa un tāda iespēja, ka Satversmes tiesā var pasludināt par spēkā neesošiem tādus likumus, kuri būtu pretrunā ar šo konstitucionālo likumu, kurš tomēr tāpat ir likums.

Un tā ir arī vislielākā problēma ar cilvēku tiesībām, kāpēc mēs to vispār šeit Satversmē skatām. Tāpēc, lai šīm cilvēku tiesībām būtu augstākais juridiskais spēks nekā tiem likumiem, kurus mēs pieņemam mūsu valstī. Paldies.

Sēdes vadītājs. Debates beidzam.

Komisijas vārdā - Bišera kungs.

I.Bišers. Es domāju, ka komisija savu principiālo nostāju ir izteikusi, un tāpēc es vairāk neizteikšos. Es tikai gribu minēt vienu argumentu, kas te tika izteikts - labāk pieņemt šinī redakcijā sliktu normu un pēc tam to labot trešajā lasījumā. Šeit mums ir runa par Satversmi, tāpēc neaizmirsīsim, ka šī norma ir jāpieņem ar divu trešdaļu balsu vairākumu, tāpat arī labojumi tajā. Un lai mums neiznāk tā, ka mēs šo normu, ko paši atzīstam par neapmierinošu, ar divām trešdaļām balsu pieņemsim, bet pēc tam labojumus pat Saeimas vairākums nevarēs izdarīt, jo tanī brīdī nevarēs savākt divu trešdaļu balsu vairākumu. Tas mani mazliet uztrauc.

Sēdes vadītājs. Paldies. Lūdzu zvanu! Lūdzu balsošanas režīmu. Balsosim deputāta Čerāna priekšlikumu nr.13 - papildināt 99.pantu ar jaunu teikumu šādā redakcijā... Lūdzu deputātus piedalīties balsošanā. Lūdzu rezultātu! Par - 10, pret - 49, atturas - 15. Nav pieņemts.

I.Bišers. Nākošais priekšlikums ir nr.14 - deputāta Golubova priekšlikums, kurā ierosināts 101.pantā aizvietot vārdus "pilntiesīgam Latvijas pilsonim" ar vārdiem "pilntiesīgam Latvijas iedzīvotājam". Tātad šīs tiesības mēs izplatām pat uz ārzemju pilsoņiem, kuri pastāvīgi dzīvo Latvijā, un tādā gadījumā mēs dotu viņiem tiesības piedalīties valsts un pašvaldību lietu kārtošā. Acīmredzot šādu formulējumu mēs diez vai varētu ierakstīt Satversmē, un tāpēc Juridiskā komisija to neatbalstīja.

Sēdes vadītājs. Deputāts Golubovs runās par savu priekšlikumu. Lūdzu!

A.Golubovs (pie frakcijām nepiederošs deputāts).

Cienījamie kolēģi! Pirmajā lasījumā ir pieņemts teksts, kur dota iespēja tikai Latvijas pilntiesīgiem pilsoņiem piedalīties lietu kārtošanā pašvaldībās un valstī. Līdz ar to daļai Latvijas iedzīvotāju ir liegta iespēja piedalīties lietu kārtošanā pašvaldībās un valstī, tas ir, griezties valsts institūcijās vai pašvaldībās ar iesniegumiem, priekšlikumiem, lūgumiem. Ja mēs atstāsim to tā, tad tas būs cilvēktiesību pārkāpums. Tāpēc es piedāvāju mainīt vārdus “pilntiesīgam Latvijas pilsonim” ar “pilntiesīgam Latvijas iedzīvotājam”.

Sēdes vadītājs. Paldies. Debatēs vairāk deputāti pieteikušies nav. Debates beidzam.

Komisijas vārdā, Bišera kungs, vai vēlaties ko piebilst? Lūdzu!

I.Bišers. Es varu teikt, ka Golubova kungs ne visai precīzi saprot to domu, kas ir domāts ar lietu kārtošanu, jo lietu kārtošana nenozīmē tiesības griezties institūcijās ar iesniegumiem vai sūdzībām. Tādas tiesības ir arī nepilntiesīgiem Latvijas iedzīvotājiem, to skaitā tiem, kuri sēž cietumā un kurus mēs neuzskatām par pilntiesīgiem, jo viņu tiesības ir ierobežotas. Tātad katrā ziņā, ja mēs tā to izprastu, tad arī šis Golubova kunga termins būtu uzskatāms par pārkāpumu. Bet te ir runa par pavisam kaut ko citu - par aktīvu piedalīšanos vēlēšanās, arī pašvaldību vēlēšanās, par aktīvu piedalīšanos dažādās citās lietās. Mēs tās nevaram izplatīt uz visiem Latvijas iedzīvotājiem kā konstitucionālās tiesības. Tas, protams, neliedz valstij nepieciešamības gadījumā pieaicināt gan Latvijas nepilsoņus, gan citas personas, gan ārzemniekus un pat nepastāvīgus Latvijas iedzīvotājus to vai citu jautājumu sagatavošanā, bet tās tomēr nevar tikt uzskatītas par viņu tiesībām. Tāpēc komisija neatbalstīja deputāta Golubova priekšlikumu.

Sēdes vadītājs. Lūdzu zvanu! Lūdzu balsošanas režīmu. Balsosim deputāta Golubova priekšlikumu nr. 14 - izteikt 101.pantu šādā redakcijā... Lūdzu deputātus piedalīties balsošanā. Lūdzu rezultātu! Par - 11, pret - 58, atturas - 6. Priekšlikums nav pieņemts.

I.Bišers. Nākošais - 15.priekšlikums. Komisija lūdz aizstāt vārdus “lietu kārtošanā” ar vārdu “darbībā”, lai nerastos tādi pārpratumi, kā Golubova kungs to bija izpratis.

Sēdes vadītājs. Vai deputāti piekrīt šim komisijas priekšlikumam? Piekrīt. Paldies, pieņemts.

I.Bišers. Tālāk. Nākošais komisijas priekšlikums ir 102.pantā izslēgt vārdu “nevalstiskās”, jo, lai gan tas mums figurē presē, tomēr Latvijas likumos nekur nav runāts par nevalstiskām organizācijām. Mums visos Latvijas likumos ir runa par sabiedriskajām organizācijām, un tāpēc mēs uzskatām, ka šeit pietiktu ar vārdiem “sabiedriskās organizācijas”.

Sēdes vadītājs. Paldies.

Deputāts Valdmanis vēlas runāt par šo priekšlikumu.

G.Valdmanis (pie frakcijām nepiederošs deputāts).

Gundars Valdmanis - Tautas kopa “Brīvība”, 1. numurs.

Godājamais Prezidij! Sadarbības padome un viņas pakalpiņi! Mums kādreiz tiek teikts, ka mūsu Satversme ir viena no labākajām pasaulē. Tas bija kaut kad divdesmitajos gados, un tagad mēs rakstām ne priekš mūsu tautas, ne priekš mūsu apstākļiem, bet rakstām laikam priekš kaut kādām Eiropas savienībām. Tad paklausieties, kāds ir teksts un kas tur ir sacīts: “Ikvienam ir tiesības apvienoties biedrībās, politiskās partijās un citās sabiedriskās... [jeb nevalstiskās] organizācijās”. Šis pants ir jāmaina. Bez šaubām, ir jāmaina! Jo, skat, šodien

pirms vai pēc tiem grozījumiem, ko Juridiskā komisija mums ierosina, katram ir tiesības būt fašistu organizācijā, katram ir tiesības būt politiskā partijā, ikkatram ir tiesības būt barkašoviešos un nezin kādās citās organizācijās. Un kamēr to pantu var lasīt tā, mūsu Prezidents varēs atnākt un apvainot leģionārus, ka viņi ir fašisti, un Latvijā varēs pastāvēt fašistu organizācijas. Šinī laikmetā vajadzētu būt tā, ka mēs nedrīkstam sastāvēt ne fašistu, ne komunistu, ne anarhistu organizācijās. Bet nē, mēs rakstām, ka ikvienam ir neierobežotas tiesības iestāties vienalga kādās organizācijās. Pat Sadarbības padomē, kas mūsu tautu izlaupa, bet tā it kā drīkst būt.

Komunistu partiju mēs esam nosaukuši par noziedznieku organizāciju, bet tā drīkst saukties citos vārdos, sanākt un darīt tā, kā viņi grib. Šeit mums vajadzētu sargāt mūsu tautu un viņas reputāciju. Mēs atstājam to pilnīgi savā vaļā. Kam? Tiem, kas sēž kaut kur tālu prom un aplaudē par mūsu liberālo stāju.

Draugi, ja mēs atļausim šādas blēņas tālāk darīt, ja mēs patiešām gribam, lai katrs var iestāties, kādā organizācijā viņš grib, tad es nezinu, vai mēs neesam nonākuši līdz ārpriekš. Vācijā tu nedrīksti būt fašistu organizācijā, Amerikā tu nedrīksti būt komunistu organizācijā, bet, uhū, Latvijā mēs to atļausimies.

Kārļa Ulmaņa laikā nolēma, ka sociāldemokrātu organizācija būs tautai nevēlama. Es nezinu par toreizējo sociāldemokrātu partiju, bet es gan zinu par to šodien. Bija runa par tautsaimniecības jautājumiem, un tad parādījās, ka viņu runātājs, profesors doktors Arnis Kalniņš, "gana" Hipotēku banku un ka viņam ir vēl Ģeģera laika komanda, kas gribēs katram īpašniekam uzlikt hipotekāros parādus vēl no Kārļa Ulmaņa laika, ejot no Kārļa Ulmaņa laika lata uz zeltu, no zelta - uz repšukiem - uz 10% mēnesī. Un tas parāds bija jāmaksā Krievijai, jo tā bija izdevusi tās parādzīmes.

Tad saprotiet, ka es arī būtu ar mieru, ka viņi ierakstītu šeit, ka šodienas Sociāldemokrātu partija tautai ir noliegta, jo tā ir organizācija, kas grib uzlikt latviešiem nežēlīgu parādu - 10% mēnesī, lai mēs to maksājam Krievijai tāpēc, ka Krievija no Latvijas bankām izzaga tās zīmes. Tas ir pilnīgs ārpriekš. Bet to ir sacījis sociāldemokrātu partijas tautsaimniecības jautājumu runasvīrs. Dievs, palīdzi mūsu tautai!

Šeit šim pantam būtu jārunā par šodienas realitāti. Par to, ka tādi cilvēki, kuri ir bijuši komunistu partijā, it īpaši pirmo sekretāru amatos, ka viņi nedrīkst būt nevienā organizācijā, kas sastāv vairāk nekā no trim cilvēkiem. Un pat trīs būtu par daudz. Bet lai nu būtu - vēl sieva un bērns. Mēs nemākam sevi attīrīt, bet mēs runājam par liberālismu, kas it nekam neder mūsu valsts laikā.

Sēdes vadītājs. Uldis Veldre.

U.Veldre (Darba partijas, Kristīgi demokrātiskās savienības, Latvijas Zaļās partijas apvienības frakcija).

Godātie kolēģi! Es atbalstu atbildīgās komisijas priekšlikumu - izslēgt 102.pantā vārdu "nevalstiskās organizācijas". Motivēšu - kādēļ.

Nevalstiskās organizācijas ir tās pašas sabiedriskās organizācijas, bet pašlaik presē un ne tikai presē, jo arī Sorosa fonds saka, ka ir jau 2000 nevalstisko organizāciju, un tagad ir izveidojies monopols. Pašlaik ir tāds stāvoklis, ka tās sasauca forumus, un jau grib pārņemt pašvaldību funkcijas un tā tālāk. Es uzskatu, ka līdz ar šādu rīcību nevalstiskās organizācijas iemaisās Latvijas valsts suverēnajās tiesībās. Un šajā sakarā es gribu pateikt, ka attiecīgo fondu no

Igaunijas "izsvilpa" tad, kad tas sāka iejaukties Igaunijas valsts lietās, un arī šajā gadījumā nekas labs nav gaidāms. Iznāk tā, ka viņi ir vienlīdzīgi par pārējiem un uzspiež Rietumu ideoloģiju, jo pašlaik pats svarīgākais visā dzīvē ir tas, lai mēs kā valsts paliktu vienota un kā tauta - latviska, bet tur tiek pausta Rietumu ideoloģija. Un, ja mēs paskatāmies, kas pēdējā laikā notiek gan ar šiem, gan ar citiem jautājumiem, tad redzam, ka notiek atklāta vēstures viltošana. Atcerieties, ka nesen pat Kaupo pasludināja par varoni, lai gan mēs no vēstures zinām, ka Kaupo bija nodevējs. Un man tādā gadījumā ir lūgums ļoti vienprātīgi atbalstīt, jo nevar būt svešas ideoloģijas monopols Latvijā.

Sēdes vadītājs. Anta Rugāte.

A.Rugāte (pie frakcijām nepiederoša deputāte).

Augsti godātie kolēģi un komisijas! Referentam es tomēr lūdzu komisijas skaidrojumu, kādēļ šis termins tiek svītrots ārā, jo, ja šis termins ir ienācis mūsu apritē, neprecīzi to tulkojot, jo būtību mēs taču zinām, ka ir nevis nevalstiskās, bet nevaldības - *non government organization*, tad, ja mums ir kļūda mūsu iepriekšējā darbā, labosim šo kļūdu pēc būtības, bet nesvītrosim ārā to, kas mums ļoti, ļoti noderēs. Un kā gan citādi mēs varētu šeit Satversmē ierakstīt tās organizācijas, kuras nepārstāv valdības struktūras? Es gribētu teikt Veldres kungam, ka tieši šīs struktūras attiecīgās pašvaldības teritorijā ir spējīgas izdarīt to, ko pašvaldības pagaidām kaut kādu objektīvu vai subjektīvu iemeslu dēļ nevar izdarīt. Tas ļoti daudzos gadījumos ir glābiņš gan indivīdiem, gan arī zināmā mērā valstiskajām struktūrām, tādām kā infrastruktūras sastāvdaļām, kā kultūras, izglītības un citas iestādes. Nevajadzētu mums šeit uz mūsu varbūt nepietiekamo terminoloģisko vai valodniecisko praktisko zināšanu pamatu nonivelēt tās lietas, kas pasaulē ir atzītas. Mēs izskatāmies muļķīgi!

Tātad es ļoti lūgtu godātajai komisijai patiešām par šo priekšlikumu tomēr dot savu atzinumu pēc būtības, un, ja komisija uzskata, ka šeit tik tiešām ir terminoloģiska vai tulkojuma kļūda, tad šo būtību savukārt nevar noņemt, tā sakot, no trases, es atvainojos par tādu žargonu, jo citādi patiešām rodas pilnīgi neizprotams jautājums: bet kā tad komisijā tika diskutēts šis jautājums par lietas būtību? Un mana atbilde ir tāda: ja es redzu šādu komisijas atzinumu, tad patiesībā pēc būtības jautājums nav diskutēts. Un es tā negribētu. Mums būtu uzdevums atrisināt jautājumu pēc būtības, bet komisijas skaidrojumu es tomēr gribētu lūgt.

Sēdes vadītājs. Uldis Veldre, otro reizi.

U.Veldre (Darba partijas, Kristīgi demokrātiskās savienības, Latvijas Zaļās partijas apvienības frakcija).

Godātie kolēģi, es tomēr Rugātes kundzei gribētu iebilst, jo nav tāda termina "nevaldības" latviešu valodā. Ir sabiedriskās organizācijas, un tajā pantā ir ļoti skaidri pateikts: "Ikvienam ir tiesības apvienoties biedrībās, politiskās partijās un citās sabiedriskās organizācijās." Un nekas netraucē tām organizācijām darboties, palīdzēt, teiksim, veciem vai slimiem cilvēkiem, bet pašlaik tiek radīts monopols, jo, kā raksta avīzē, Sorosa fonds jau noorganizējis 2000 organizācijas. Tad ir jāsaka - ja pa desmit būtu katrā organizācijā, tad būtu 20 000. Un es varu pateikt par savu rajonu. Praktiski iznāk tā, ka tur ir it kā misionāri, kas nāca krustnešiem pa priekšu... Nevar teikt, ka viņi neko nedara, bet notiek tāda utopiska runāšana un cenšanās iegūt gan pašvaldību līdzekļus, gan valsts līdzekļus. Un tur ir tā nelaime. Ja viņi gribētu tikai palīdzēt... Bet ja kaut kāda sabiedriska organizācija grib pārņemt pašvaldību funkcijas, tad tas ir vienkārši, Rugātes kundze, smieklīgi. Katram ir savas funkcijas - valdībai, pašvaldībai un tā tālāk.

Sēdes vadītājs. Viesturs Boka.

V.Boka (Demokrātiskās partijas Saimnieks frakcija).

Augsti godātais Prezidij, cienījamie deputāti! Man liekas, ka šis 102. pants reglamentē pavisam ko citu - daudz būtiskāku lietu, par kuru mēs šodien runājam. Te daži deputāti tam jau pieskārs. Jautājums arī varbūt nav tik svarīgs, kā mēs šīs organizācijas nosaucam, bet gan tas, ar ko tad viņas īsti patiesībā nodarbojas. Un būtībā te uz trešo lasījumu noteikti ir nepieciešams priekšlikums, kurš tiks sagatavots, ka ikvienam ir tiesības apvienoties tādās organizācijās, kuru darbība nav pretrunā ar Latvijas kā neatkarīgas un demokrātiskas valsts pastāvēšanu. Tas gan ir būtisks, manā uztverē, priekšlikums, bet tas nav redzams šajā lasījumā, taču uz trešo lasījumu tas ir jāsagatavo, kā to nosaukt, kas nodarbojas, lai gan tas nav tik svarīgi kā tas saturs, ar ko tas nodarbojas. Paldies.

Sēdes vadītājs. Debates beidzam. Komisijas vārdā Kaksīša kungs... Piedodiet - Bišera kungs!

I.Bišers. Cienītie kolēģi! Vispirms man ir jāsaka, ka Rugātes kundze laikam nedzirdēja. Kad es ziņoju par šo grozījumu, es taisni minēju komisijas pamatojumu, ka Latvijas Republikas likumdošana nezina tādu terminu "nevalstiskās organizācijas". Mums ir likums par sabiedriskajām organizācijām, kas visu aptver, un tāpēc šis termins, kas tur tika ieviests, var radīt tikai neskaidrības, kas tās ir par organizācijām, kas darbojas blakus sabiedriskajām organizācijām. Tā teica komisija.

Kas attiecas uz divu citu deputātu izteicieniem, man diemžēl ir jāsaka, ka viņi gan ir izlasījuši šo pantu, bet viņi nav izlasījuši likumprojektu līdz beigām. Un tur 117. pantā ir norādīts, ka personas tiesības, kas ir noteiktas virknē Satversmes pantu, tajā skaitā 102., var tikt ierobežotas likumā paredzētajos gadījumos, lai aizsargātu citu cilvēku tiesības, demokrātisko valsts iekārtu, sabiedrības drošību, labklājību un tikumību. Un arī likums par sabiedriskajām organizācijām paredz, kā šajā gadījumā var tikt noteikti ierobežojumi. Un visi šie konkrētie ierobežojumi tur jau ir paredzēti, tāpēc viņi visi nav jāsavāc Satversmē.

Sēdes vadītājs. Paldies. Godātie kolēģi, vai kāds pieprasa balsojumu par atbildīgās komisijas priekšlikumu - svītrot 102. pantā vārdu? Pieprasa. Lūdzu zvanu un lūdzu balsošanas režīmu. Balsosim atbildīgās komisijas priekšlikumu - svītrot 102. pantā vārdu "nevalstiskās". Lūdzu deputātus piedalīties balsošanā. Mēs apspriežam Satversmi. Lūdzu rezultātu! Par - 74, pret - 1, atturas - 3. Šis priekšlikums ir pieņemts.

Godātie kolēģi! Valdmaņa kungs vēlējās runāt par 103., 104. un 105. pantu, taču tur priekšlikumu nav, tādēļ viņš ir pieteicies runāt par to, kā lieta virzāma tālāk pēc būtības.

G.Valdmanis (pie frakcijām nepiederošs deputāts).

Gundars Valdmanis - Tautas kopa "Brīvība".

Prezidij, Sadarbības padome, kolēģi un tauta! Mēs skatāmies šodien jeb pārskatām otrajā lasījumā mūsu pamatlikumu - Satversmi. Šeit ir trīs panti, kuriem mēs iesim garām un it kā nepievērsīsim tiem uzmanību. Taču es domāju, ka tas nav cienīgi pret mūsu tautu, pret Satversmi.

103. pants nosaka, ka valsts aizsargās iepriekš pieteiktu miermīlīgu sapulču, gājienu, kā arī piketu brīvību. Uz 23. augustu mēs esam lūguši atļauju satīkties, mēs esam lūguši gājienu, mēs esam lūguši miermīlīgu koku un sveču gaismas brīdi, un es gribētu zināt, kā valsts to

aizsargās. Es saprotu, ka tie atkal ir tukši vārdi, lai pasaule redzētu, cik demokrātiska un forša ir valsts, bet mums neatļauj satīties pie Brīvības pieminekļa, mums neatļauj ar svečitēm stāvēt Daugavmalā klusā pārdomu brīdī par tautas nākotni. Tas ir aizliegts. Prezidents to aizliedza, Rīgas Dome to aizliedza, un kas notiks ar mani, ja es to vadišu? (No zāles deputāts M.Lujāns: "Arestēs Tevi...") Taču Satversme saka, ka mani nevar arestēt, ka valsts mani aizsargās. Labi!

104. pants - "Ikvienam ir tiesības vērsties valsts un pašvaldību institūcijās ar individuāliem vai kolektīviem iesniegumiem un saņemt atbildi pēc būtības." Mēs, Saeimas deputāti, iesniedzām Ministru kabinetā saskaņā ar Kārtības rulli jautājumus un veselu gadu nedabūjam atbildes. Kā Satversme to aizsargā?

Redz, nav problēmu ar Satversmi, ir problēma ar šīs valsts izpildītājiem, ar bijušajiem partijas ierēdņiem, kas nolemj, ka valda patvaļā, bet ne Satversme.

105. pants - "Ikvienam ir tiesības uz īpašumu [...] un to var ierobežot vienīgi saskaņā ar likumiem [...]. Īpašuma piespiedu atsavināšana valsts vai sabiedriskajām vajadzībām var notikt tikai izņēmuma gadījumos [...] pret taisnīgu atlīdzību." Un kas notiek Rīgas ostās? 33 cilvēki jau ir zaudējuši savas īpašumtiesības par grašiem? Kāpēc? Tāpēc, ka pirmajiem partijas sekretāriem un viņu draugiem vajag lielāku peļņu kaut kādā ofšorā.

Taisnīga atlīdzība... Pirms Otrā pasaules kara zemei centrālās ostas teritorijā uzlika lielu kadastrālo vērtību - simtiem miljonu dolāru, un nu šī miljoniem latu vērtā zeme tiek izzagta privātām vajadzībām, jo tur sēž Lamberga kungs, kas ļoti labi zina, kas notiek.

Skat, kur mēs esam ar Satversmi! Satversme ir laba, Satversme ir svēta, bet izpildītāji... Iedomājieties, kā ir ar tiem izpildītājiem! Kas aizsargās tos, kuri rīkos, pieteiks piketus vai mītiņus un ies pie Ulmaņa pils ar svečīti? Kas aizsargās to, kuram tas īpašums ir, bet kāds partijas pirmais sekretārs būs nolēmis, ka tas viņam ir vajadzīgs? Un Sadarbības padome uzspiedīs šādu lēmumu Saeimā, lai mēs to šim īpašniekam atņemam...

Mums ir jāatkratās no šīs ļaunās varas. Mums ir jāsāk ticēt Satversmei, ticēt sev. Bet, skat, mēs to nedarām! Un nāk te mums priekšā un tautai vicina: "Skat, cik skaista ir mūsu Satversme! Ja tu gribi, tu vari piketēt, tu vari prasīt jautājumus un dabūt atbildi." Taču pat deputātu frakcija nevar dabūt atbildi.

Kā mēs melojam tautai, ka mums ir Satversme! Mums ir Satversme, tāpat kā komunistu valdībai bija sava Konstitūcija... Tā bija tāpēc, lai parādītu un lai maldinātu. Kur šam likumam ir tā spēks? Ne jau mūsu morālajā stājā šeit Saeimā. Kā Prezidents var noliegt tautai stāvēt Daugavmalā ar svečitēm klusā pārdomu brīdī? Kādā valstī mēs dzīvojam? Kur Rumpītim ir tādas tiesības?...

Sēdes vadītājs. Piecas minūtes, paldies Dievam, ir pagājušas...

G.Valdmanis. Kur ir tādas tiesības - nosaukt mūsu varoņus par fašistiem? Komunistu pirmie sekretāri...

Sēdes vadītājs. Un tā mēs esam nonākuši līdz pārtraukumam. Godātie kolēģi! Pirms pārtraukuma Dzintaram Ābiķim paziņojums par komisijas sēdi.

Dz.Ābiķis (pie frakcijām nepiederošs deputāts).

Cienījamie kolēģi, es atgādinu, ka mums ir ļoti nopietna tikšanās komisijā šajā starpbrīdī, un aicinu visus ierasties. Paldies.

Sēdes vadītājs. Lūdzu reģistrācijas režīmu un lūdzu deputātus reģistrēties ar identifikācijas kartītēm! Un Rudzīša kungu, Saeimas sekretāra biedru, lūdzu nolasīt reģistrācijas rezultātus!

M.Rudzītis (6. Saeimas sekretāra biedrs).

Cienījamie deputāti! Nav reģistrējušies:

[..]

Sēdes vadītājs. Pārtraukums līdz pusdiviem.

(Pārtraukums)

Sēdi vada Latvijas Republikas 6.Saeimas priekšsēdētājs

Alfreds Čepānis.

Sēdes vadītājs. Godājamie kolēģi! Par to, kā lieta virzāma tālāk, konkrēti par 103., 104. un 105.pantu, vēlas runāt deputāts Andris Rubins.

A.Rubins (pie frakcijām nepiederošs deputāts).

Andris Rubins - Latvijas Atdzimšanas partija.

103.pantā ir rakstīts: “Valsts aizsargā iepriekš pieteiktu miermīlīgu sapulču, gājienu, kā arī piketu brīvību.” Saprotiet, mums noteikti ir jāpārskata vēlreiz un jāskata, kā tiek garantēts...

Es jums teikšu piemēru. Mūsu pārstāvis Zariņš aizgāja šajās dienās uz Rīgas Domes 237.istabu un teica, ka mēs gribam rīkot no 28. līdz 30.augustam piketu par demogrāfisko krīzi Latvijā un tās cēloņiem un sataisīt dažādus plakātus. Un viens būs tāds: “Mēs gaidām, ka tās valdības un partijas, kas noveda tautu postā, - “Latvijas ceļš”, Latvijas Zemnieku savienība, “Saimnieks”, “Tēvzemei un Brīvībai”/LNNK, ar vadoņiem Godmani, Birkavu, Gaili, Šķēli, Krastu, kuru solījumi izkūpēja kā dūmi, beidzot sāks strādāt kūdras purvā, ražojot briketes sev un citiem.”

Mums teica (vai nu tāpēc, ka tāds plakāts, vai kāda cita iemesla dēļ): “Ziniet, jums jāaskaņo šis pikets ar SIA “Warner Hakon Invest”.” Iedeva Audēju ielas 16 telefonu, un tā tālāk. Izrādās, ka Stacijas laukums vairs nepieder Rīgai. Kā tad mums var nodrošināt šo piketu brīvību, ja tie mums jāaskaņo ar kādu citu partiju? Mēs taču zinām, ka tā ir norvēģu nauda un ka tā ir Jaunā partija. Kas tad mums jāaskaņo ar citas partijas vadību, ja mēs gribam Rīgā Stacijas laukumā piketu organizēt? Tāpēc es domāju, ka mums ir cieši, cieši jāraugās, lai tiktu pildīta Latvijas Republikas Satversme un tās panti. Es tāpēc domāju, ka varbūt vajadzētu vēlreiz aizsūtīt komisijām... un es nezinu, ko mums darīt... kādu nodrošinājumu... Bet vajag precizēt šo visu: kā tas būs aizsargāts un kā mēs varam panākt to piketu mūsu dzimtenē? Teiksim, mēs domājam, ka stacijā noteikti vajag. Mēs saprotam, ka “Tēvzemei un Brīvībai” tagad ir aiztaisījusi Brīvības pieminekli ciet it kā remonta dēļ tieši tagad, kad tuvojas 23.augusts un kad, kā zināms, vienmēr cilvēki grib kādu piketu. Bet mēs šoreiz pat negribējam 23.augustā. Mēs gribējam 28. - 30.augustā. Protams, mēs šo piketu rīkosim, es tikai nezinu, kur mums dos atļauju rīkot. Bet tas taču ir vājprāts, ja mums tas jāaskaņo

attiecībā uz savu zemi, ka mēs jau Rīgas zemi esam atdevuši norvēģiem! Vai tas tā var būt? Kas tad Rīgas Domē valda? Kas tur ir? “Latvijas ceļš” vai “tēvzemieši”? (Starpsauciens: “Kam pieder Latvija?”)

Tā lieta, es domāju, ir jāvirza tā. Ir jādod atpakaļ komisijām un ir jārunā par katru punktu... Jeb varbūt jāpieraksta klāt vēl viens atsevišķs punkts, kas nodrošinās Latvijas Republikas Satversmes izpildīšanu.

Sēdes vadītājs. Godātie kolēģi! Turpinām izskatīt likumprojektu. 17. priekšlikums. Lūdzu, komisijas vārdā, Bišera kungs!

I.Bišers. Cik es atceros, mēs palikām pie 17.priekšlikuma.

Sēdes vadītājs. Jā, tas mums ir jāskata.

I.Bišers. 17.priekšlikums ir atbildīgās komisijas priekšlikums - ierosina izslēgt no 106.panta vārdus “obligātais valsts dienests”. Tas ir saistīts ar to, ka šis pants runā par jautājumiem, kas ir saistīti ar darba attiecībām. Tajā laikā, kad vispār šis projekts sāka tapt, mums vēl bija obligātais darba dienests. Tagad tāda obligātā darba dienesta vairs nav, ir tikai obligātais militārais dienests, un jautājums par militāro dienestu neattiecas uz šā panta tekstu. Līdz ar to komisija lūdz izslēgt šos vārdus - “obligātais valsts dienests”.

Sēdes vadītājs. Atklājam debates. Gundars Valdmanis. (Starpsaucieni: “Formula nr.1. Pirmais saraksts...”)

G.Valdmanis (pie frakcijām nepiederošs deputāts).

Gundars Valdmanis - Tautas kopa “Brīvība”, saraksts nr.1.

Prezidij! Sadarbības padome! Padomes kalpiņi! Bišera kungs! Cik liels prieks atkal! Mums ir tik laba, ideāla Satversme! Skat', ikvienam Latvijā “ir tiesības brīvi izvēlēties nodarbošanos un darba vietu atbilstoši savām spējām un kvalifikācijai”. Vai tas nav debešķīgi! Es redzu doktora grādu ieguvušus fiziķus, kas strādā kā sētnieki... Ikkatrs var izvēlēties sev darba vietu atbilstoši savām spējām un kvalifikācijai. Citās valstīs rada darba vietas ar dotācijām, pēc vajadzības. Mēs zinām, ka katra ekonomiska nodarbība dod lielu devu valsts budžetā un mēs varam dotēt kā to investīciju, tā to ražošanu. Un tauta strādā, un patiešām ir tā, ka cilvēki var izvēlēties sev darba vietu atbilstoši savām spējām un kvalifikācijai. Bet mūsu latvieši - tautsaimniecības vadītāji - desmit gadus sistemātiski iznīcina darba vietas.

Pirms mani izslēdza no Privatizācijas aģentūras, man tur skaidroja, ka šogad Privatizācijas aģentūra aizslēgs 10 000 darba vietas. 10 000 darba vietas! Ja tās būtu, tad būtu nodarbināti kādas 10 reizes vairāk cilvēku. Jo katrs no tiem, kas strādā, naudu izdod un dod citiem darbu. Vesela katastrofa!

Kanādā, kad alumīnija ražošanas kompānija atlaida tāpēc, ka pasaulē uz īsu laiku bija alumīnija pārprodukcija, 20% no 5000 cilvēkiem - darbaspēka -, iestājās depresija Sagenas [Saguenay. - Red.] upes krastos un valdība par to uztraucās.

Latvija ir dziļā ekonomiskā depresijā. Mēs nevienu dienu neesam Saeimā runājuši par ekonomikas attīstības programmu. Kad es palaidu papīrus apkārt un lūdzu parakstus, es tiku līdz 18. Tas tautai neinteresē. Uzliksim tik lielu nodokļu slodzi, ka cilvēks nespēs to nest, un iznīcināsim tās darba vietas un iesim dziļāk un dziļāk parādos. Pataisīsim tautu tik nabagu, ka

būs mums jāpārdod viss, ko vien mēs varam, tiem, kas spēj pirkt. Skat', kas spēj pirkt! Bijušie partijas sekretāri, čekas aģenti. Tie, kas pārvalda komunistiskās partijas naudu un atbrauc it kā investori no Norvēģijas. Ai, cik braši! Un, kad mēs pārdodam mūsu Ķegumu vai pārdodam Ķemerus, vai pārdodam, kā mēs tagad dzirdējam, mūsu dzelzceļa stacijas zemi, tad tā ir investīcija! Urrā! Amerikāņi vai norvēģi ir atbraukuši un investējuši 20 000 vai 20 miljonus dolāru un nopirkuši pusi Latvijas. Tā ir blēdība, kas notiek pret mūsu tautu. Šeit, skat', mūsu Satversme garantē ikvienam tiesības brīvi izvēlēties nodarbošanos un darba vietu atbilstoši savām spējām un kvalifikācijai. (Starpsauciens: "Pareizi!")

Es nezinu. Ko tu gribētu darīt? Bišera kungs tev garantē. Satversmē ir ierakstīts. Ozoliņa kungs ir pasauleslavens pētnieks. Sagādāsim viņam tādu darbu. Cilvēki nāk no augstskolām ārā, sagādāsim viņiem tādus darbus. Skat', mīļie kungi kolēģi un tauta! Satversme ir forša. Bet tā banda, kas pār mums valda, nav forša. Viņa ir tautai indīga un slēpj aiz skastiem vārdiem. Skatieties, - katram tāds darbs, kādu viņš grib un kas ir atbilstošs viņa spējām! Un kur tad tās darba vietas ir? Kurš tad ir par to atbildīgs? Kāpēc citās valstīs var tās darba vietas radīt? Kāpēc Eiropā var dotēt lauksaimnieku par divām trešdaļām no viņa saražoto produktu vērtības? Dilbas kungs, kāpēc viņi to var, bet mēs nevaram? Kāpēc tad tu to nedarīji, kad tu bijī zemkopības ministrs? (Deputāts Dilba kaut ko saka no vietas.) Ā, tāpēc, ka tu klausīji Sadarbības padomei, lai mūsu tautu iznīcinātu. Vai nebūtu labi, ja mēs dzīvotu, vadoties pēc Satversmes? Ja patiešām būtu tas, par ko mēs šeit runājam un par ko mēs šeit nobalsosim? Droši, ka mēs nobalsosim. Kas tad balsos "pret"? Bet kas izpildīs? Krasta kungs? Bijušais ekonomikas attīstības ministrs? Vai Kreitusa kungs - bijušais bezdeficīta budžeta tēvs? Vai Šķēle, kas ieviesa mums brīvo tirgu kopā ar Dilbas kungu un iznīcināja laukus? Kas tagad viņus glābs? Šķēles kungs kļuvis par vienu no 15 bagātākajām ģimenēm Latvijā, bet visi citi mīrs badā. Bet viņam būs laba kompānija - ļoti daudzi pirmie partijas sekretāri. Kas garantēs, ka šīs tiesības būs, Bišera kungs?

Sēdes vadītājs. Piecas minūtes ir pagājušas. Debates beidzam. Komisijas vārdā, Bišera kungs!

I.Bišers. Tā kā netika izteikts neviens iebildums pret atbildīgās komisijas priekšlikumu, es lūdzu atbalstīt to ar balsojumu.

Sēdes vadītājs. Lūdzu zvanu! Lūdzu balsošanas režīmu! Balsosim par 17.priekšlikumu - atbildīgās komisijas priekšlikumu svītrot 106.pantā vārdus "obligātais valsts dienests". Lūdzu deputātus izteikt savu attieksmi pret šo atbildīgās komisijas priekšlikumu. Lūdzu visus piedalīties balsošanā! Lūdzu rezultātu! Balsošanā piedalās 53 deputāti. Nav kvoruma. Lūdzu vēlreiz zvanu! Vēlreiz balsošanas režīmu!

Lūdzu deputātus izteikt savu attieksmi pret 17.priekšlikumu. Lūdzu rezultātu! Nav kvoruma. Pārtraukums līdz pulksten 15.55.

(Pārtraukums)

LATVIJAS REPUBLIKAS 6. SAEIMAS

RUDENS SESIJAS TREŠĀ SĒDE

1998. GADA 27. AUGUSTĀ³

[..]

Nākamais jautājums ir likumprojekts “**Grozījumi Latvijas Republikas Satversmē**”. Lūdzu deputātus reģistrēties. Lūdzu reģistrācijas režīmu un lūdzu deputātus reģistrēties. Pārliecināsimies par kvorumu, vai esam tiesīgi izskatīt grozījumus Satversmē. Lūdzu rezultātu! Nav kvoruma. Reģistrējušies tikai 65 deputāti. Tātad šo jautājumu izskatīt mēs nevaram.

Godātie kolēģi! Cik reižu mēs dažu sliņķu dēļ varam rīkot reģistrāciju, kuri kliedz, ka vajag atkārtot reģistrāciju. Reģistrācija notika. Kvoruma nav.

Lūdzu, vēlreiz reģistrēsimies! Ar visu ko nodarbojas, tikai ne ar savu darbu... Lūdzu vēlreiz reģistrācijas režīmu! Lūdzu rezultātu! Nu, lūk, ir. 72. Esam tiesīgi izskatīt.

Komisijas vārdā - Bišera kungs. Mēs palikām, šķiet, pie 17. priekšlikuma. Lūdzu, Bišera kungs!

I.Bišers (Demokrātiskās partijas Saimnieks frakcija).

Jā, debates par 17. priekšlikumu tika pabeigtas, tāpēc ir nepieciešams par to nobalsot. Atbildīgās komisijas viedoklis ir - atbalstīt.

Sēdes vadītājs. Godātie kolēģi! Izskatīsim dokumentu nr. 4465 un 17. priekšlikumu. Debates par šo priekšlikumu mēs pabeidzām. Tātad atbildīgās komisijas priekšlikums ir svītrot 106. pantā vārdus “obligātais valsts dienests”. Lūdzu zvanu un lūdzu balsošanas režīmu! Balsosim atbildīgās komisijas priekšlikumu - svītrot 106. pantā vārdus “obligātais valsts dienests”. Lūdzu rezultātu! Par - 74, pret - nav, atturas - 2. Priekšlikums ir pieņemts.

I.Bišers. Nākošais priekšlikums ir atbildīgās komisijas priekšlikums par 108. pantu, jo par 107. pantu priekšlikumu nebija. Par 108. pantu ir atbildīgās komisijas priekšlikums - izslēgt 108. panta pēdējo teikumu, un ar to būs saistīts arī otrs priekšlikums, ka ierobežojumus vajag ielikt 106. pantā... tas ir, 117. pantā, kur vispār ir minēts, kur var notikt ierobežojumi arī attiecībā uz citiem pantiem.

Sēdes vadītājs. Paldies. Debatēs deputāti pieteikušies nav. Balsosim 18. - atbildīgās komisijas priekšlikumu, kura lūdz svītrot 108. panta pēdējo teikumu. Lūdzu zvanu un lūdzu balsošanas režīmu! Lūdzu deputātus izteikt savu attieksmi pret šo atbildīgās komisijas priekšlikumu. Lūdzu rezultātu! Par - 73, pret - nav, atturas - 1. Šis priekšlikums ir pieņemts.

I.Bišers. Nākošais priekšlikums ir par 109. pantu, kur ir atbildīgās komisijas priekšlikums - izteikt to jaunā, drusciņ vienkāršotākā redakcijā.

³ Latvijas Republikas 6. Saeimas rudens sesijas trešā sēde 1998. gada 27. augustā. *Latvijas Vēstnesis*. 1998. 1. septembris, Nr. 249/250 (1310/1311)

Sēdes vadītājs. Paldies. Lūdzu zvanu! Lūdzu balsošanas režīmu. Balsosim atbildīgās komisijas akceptēto Satversmes 109. panta tekstu. Lūdzu rezultātu! Par - 70, pret - 1, atturas - 1. Arī tas ir pieņemts.

I.Bišers. Par 110. un līdz 116. pantam priekšlikumu nav.

Sēdes vadītājs. Paldies. Skatīsim 20. priekšlikumu.

I.Bišers. Tātad 20. priekšlikums ir par 117. pantu. Tur ir tas, ko es teicu, - komisija ierosina papildināt ar atsauci uz 108. pantu, kuru mēs tikko izslēdzām.

Sēdes vadītājs. Vai deputāti tam piekrīt? Paldies. Pieņemts.

I.Bišers. Tā, tas ir 21. pants. Bet tālāk ir deputāta Čerāna priekšlikums...

Sēdes vadītājs. Tas ir priekšlikums, nevis pants, godātais kolēģi!

I.Bišers. Jā, tas ir Čerāna priekšlikums, kurā viņš lūdz izmainīt 117. panta pēdējos vārdus. Jāsaka, ka komisija to neatbalsta, jo šie gadījumi, kad var tikt noteikti ierobežojumi, ir nosacīti saskaņā ar starptautiskajiem paktiem par cilvēktiesībām un Eiropas cilvēktiesību konvenciju, tāpēc mums nevajadzētu ievest citu terminoloģiju, kādas tur nav.

Sēdes vadītājs. Vai deputāti piekrīt? Vēlas runāt deputāts Čerāns. Lūdzu!

K.Čerāns (frakcija "Latvijai").

Augsti godātie deputāti! Tātad šis priekšlikums bija tikai redakcionālas dabas, tas bija mēģinājums izteikt latviskāk tās frāzes, kuras varbūt nav tik veiksmīgi izteiktas latviešu valodā šajā pantu oriģinālajā formulējumā, kā arī faktiski tika piedāvāts komisijai pārdomāt iespējamo formulējumu tieši attiecībā uz šiem gadījumiem, kad likums varētu paredzēt atkāpšanos no vispārējiem principiem, kas formulēti Satversmē. Taču, ņemot vērā, ka komisija to nav atbalstījusi un nav arī izmantojusi darbā savu tālāko priekšlikumu radīšanai, tad es šajā brīdī šo balsojumu par to neuzturēšu spēkā, jo domāju, ka varētu palikt arī tas variants, kāds ir komisijā. Tā nu tiešām nebūtu pati lielākā problēma šajā brīdī.

Sēdes vadītājs. Paldies, Čerāna kungs! Tātad autors savu priekšlikumu atsauc. To mēs neskatīsim, bet skatīsim 22. Lūdzu, Bišera kungs!

I.Bišers. 22. ir atbildīgās komisijas priekšlikums - papildināt ar pārejas noteikumu šādā redakcijā: "Ar šā likuma spēkā stāšanos spēku zaudē 1991. gada 10. decembra konstitucionālais likums "Cilvēka un pilsoņa tiesības un pienākumi"." Komisija, protams, pati savu priekšlikumu ir atbalstījusi.

Sēdes vadītājs. Vai deputātiem arī nav iebildumu? Paldies. Tas ir pieņemts.

I.Bišers. Tātad likuma izskatīšana otrajā lasījumā ir pabeigta. Lūdzu nobalsot minēto likumu kopumā.

Sēdes vadītājs. Lūdzu zvanu un lūdzu balsošanas režīmu! Balsosim likumprojekta "Grozījumi Latvijas Republikas Satversmē" pieņemšanu otrajā lasījumā! Lūdzu deputātus piedalīties balsošanā! Lūdzu rezultātu! Par - 74, pret - 2, atturas - nav. Pieņemts.

Lūdzu apsvērumus par trešo lasījumu.

I. Bišers. Priekšlikumus lūdzu iesniegt līdz 3. septembrim.

Sēdes vadītājs. Vai nav iebildumu pret minēto termiņu? Ir iebildumi. Čerāna kungam ir citi priekšlikumi. Lūdzu!

K. Čerāns (frakcija "Latvijai").

Augsti godātie deputāti! Šajā Satversmes grozījumu projektā pēc otrā lasījuma mums ir palikusi viena neatrisināta problēma, un tā ir problēma par valsts un baznīcas savstarpējām attiecībām. Tātad diskusijās un debatēs, kas izskanēja otrajā lasījumā, Saeima ir vienojusies par to, ka tiek atstāts formulējums, ka baznīca ir šķirta no valsts. Taču tas nav veiksmīgs vismaz divu apsvērumu dēļ: tāpēc, ka tas perspektīvā var izslēgt iespēju skolās mācīt ticības mācību, kā arī var izslēgt iespēju arī baznīcām...

Sēdes vadītājs. Čerāna kungs, lūdzu, ierosiniet citu priekšlikumu iesniegšanas termiņu!

K. Čerāns. Jā, es tieši to arī gribēju teikt, bet es gribētu tomēr arī pabeigt savu teikumu...

Sēdes vadītājs. Mēs nedebatējam, mēs tagad nosakām termiņus, kuros jāiesniedz priekšlikumi uz trešo lasījumu.

K. Čerāns. Man ir pilnīgi konkrēti priekšlikumi, un es gribētu lūgt jūsu uzmanību...

Sēdes vadītājs. Čerāna kungs, jūs varat noteikt konkrētu termiņu! Vai vēlaties tikai runāt?

K. Čerāns. Es tikai gribētu lūgt zālē klusumu. Godātie deputāti, es ierosinu par priekšlikumu iesniegšanas termiņu noteikt šā gada 10. septembri, lai varētu šos priekšlikumus tieši par šo valsts un baznīcas politiku apspriest arī ar tradicionālo konfesiju vadītājiem pirms to iesniegšanas šeit. Paldies.

Sēdes vadītājs. Paldies, vai ir vēl kādi priekšlikumi? Nav. Tad balsosim! Vispirms par tālāko termiņu - 10. septembri, ko ierosināja Čerāna kungs. Lūdzu zvanu un lūdzu balsošanas režīmu! Balsosim šo priekšlikumu! Komisija ierosināja 2. septembri. Lūdzu rezultātu! Par - 15, pret - 32, atturas - 29. Nav pieņemts. Tātad paliek komisijas ierosinājums - 2. septembris... Nē, 3. septembris. Paldies.

LATVIJAS REPUBLIKAS 6. SAEIMAS RUDENS

SESIJAS DESMITĀ SĒDE

1998. GADA 15. OKTOBRĪ⁴

(1998. GADA 14. OKTOBRA SĒDES TURPINĀJUMS)

[..]

Sēdes vadītājs. Godātie kolēģi! 10 deputāti ierosina izskatīt likumprojektu **“Grozījumi Latvijas Republikas Satversmē”** pēc darba kārtības 57.punkta, tas ir, tagad, jo viss liecina par to, ka zālē ir kvorums. Vai piekrītat? Vai apspriedīsim? Piekrītat. Nav iebildumu? Vakar, kā jūs atceraties, mēs to bijām spiesti pārbīdīt kvoruma trūkuma dēļ. Bet nu, lūdzu, reģistrēsimies kvorumam. Lūdzu visus deputātus reģistrēties. Lūdzu rezultātu! Nepieciešamais kvorums ir. Reģistrējušies 68 deputāti, bet nepieciešamais minimums ir 67. Izskatīt jautājumu **“Par izmaiņām Latvijas Republikas Satversmē”** trešajā lasījumā mēs esam tiesīgi.

Komisijas vārdā vārds deputātam Ilmāram Bišeram. Lūdzu!

I.Bišers (Demokrātiskās partijas Saimnieks frakcija).

Cienījamie kolēģi! Strādāsim ar dokumentu nr.4623 un nr.4623-a.

1.priekšlikums ir deputāta Bartaševiča priekšlikums par 89.pantu, kuru viņš ierosina papildināt ar teikumu šādā redakcijā: “Latvijai saistoši starptautiskie līgumi darbojas tieši.” Komisija neatbalstīja, jo tas ir ietverts citos likumos, tāpēc komisija neatrada par nepieciešamu šo normu ietvert Satversmē.

Sēdes vadītājs. Vai deputāti piekrīt komisijas atzinumam? (“Starpsauciens: “Balsot!”) Prasa balsojumu. Lūdzu zvanu! Lūdzu balsošanas režīmu. Balsosim deputāta Bartaševiča priekšlikumu! Komisija to nav atbalstījusi. Lūdzu rezultātu! Par - 9, pret - 57, atturas - 8. Nav pieņemts.

I.Bišers. Tālāk ir 2.priekšlikums, kas faktiski ir saistīts ar 3.priekšlikumu. 2.priekšlikums ir Juridiskā biroja priekšlikums, kas ierosina papildināt 91.pantu ar jaunu teikumu šādā redakcijā: “Tiesību un brīvību īstenošana notiek bez jebkādas diskriminācijas.” Atbildīgā komisija principā ir atbalstījusi, bet tikai izteikusi nedaudz citādākā redakcijā, kas ir redzama 3.priekšlikumā un 6.ailē.

Sēdes vadītājs. Vai deputāti piekrīt komisijas izdarītajām izmaiņām Satversmes 91.pantā? Piekrīt. Paldies, pieņemts.

I.Bišers. Tālāk ir Juridiskā biroja priekšlikumi nr.4, nr.5 un nr.6 par Satversmes 92.pantu. Visus šos priekšlikumus Juridiskā komisija ir atbalstījusi, kā rezultātā panta teksts ir tāds, kādu jūs redzat 6.ailē.

Sēdes vadītājs. Deputāts Čerāns vēlas runāt. Lūdzu!

⁴ Latvijas Republikas 6. Saeimas rudens sesijas desmitā sēde 1998. gada 15. oktobrī. *Latvijas Vēstnesis*. 1998. 24. oktobris, Nr. 313/314 (1374/1375)

K.Čerāns (frakcija "Latvijai").

Es lūdzu balsojumu par 5.priekšlikumu. Paldies.

Sēdes vadītājs. Vairāk deputāti debatēs pieteikušies nav. Vai komisijas vārdā, Bišera kungs, vēlaties ko teikt?

I.Bišers. Kā es saprotu, Čerāna kungs prasa balsojumu par 4.priekšlikumu.

Sēdes vadītājs. Par 5.priekšlikumu. Paldies, godātie kolēģi!

I.Bišers. Tas ir nevainības prezumpcijas princips, kas ir ietverts veselā virknē starptautisko konvenciju, un Juridiskais birojs ierosināja ietvert, un komisija atrada to par atbalstāmu.

Sēdes vadītājs. Paldies. Tātad par 4.priekšlikumu balsojumu neviens neprasa. To mēs varam pieņemt.

Par 5.priekšlikumu. Lūdzu zvanu. Lūdzu balsošanas režīmu. Balsosim 5.priekšlikumu! Komisija to ir atbalstījusi. Lūdzu rezultātu! Par - 74, pret - nav, atturas - 2. Pieņemts.

Vai par 6.priekšlikumu deputāti prasa balsojumu? Neprasa. Līdz ar to, kolēģi, vai varam vienoties, ka mēs akceptējam Latvijas Republikas Satversmes 92.panta redakciju? Paldies, pieņemts.

I.Bišers. Tālāk ir nākošais priekšlikums par 94.pantu. Tas ir Juridiskā biroja priekšlikums nr.7, kas ierosina izteikt 94.panta otro teikumu šādā redakcijā: "Nevienam nedrīkst atņemt vai ierobežot brīvību citādi kā tikai saskaņā ar likumu." Juridiskā komisija ir atbalstījusi šo priekšlikumu.

Sēdes vadītājs. Vai deputāti arī atbalsta? Paldies. Esam akceptējuši Satversmes 94.panta tekstu. Pieņemts.

I.Bišers. Tālāk ir priekšlikums, kuru izskatot, lūdzu, izmantojiet dokumentu nr.4623-a. Šeit ir Juridiskā biroja priekšlikums nr.8, kuru komisija nav atbalstījusi, bet to ir izteikusi mazliet citādākā redakcijā savā 9.priekšlikumā. Tā ir sadalījusi šos teikumus, ka valsts aizsargā cilvēka godu un cieņu, ka spīdzināšana, citāda cietsirdīga vai cieņu pazemojoša izturēšanās pret cilvēku ir aizliegta un ka nevienu nedrīkst pakļaut nežēlīgam vai cilvēka cieņu pazemojošam sodam.

Sēdes vadītājs. Gundars Valdmanis vēlas runāt. Lūdzu, Valdmaņa kungs! Vai četrās minūtēs jūs iekļausieties? Lūdzu!

G.Valdmanis (pie frakcijām nepiederošs deputāts).

Prezidij! Sadarbības padome! Kolēģi Saeimā! Tauta! Mēs tagad pieņemsim, un arī es balsošu "par" visiem šiem patīkamajiem vārdiem, ka nedrīkst nevienu pakļaut nežēlīgam sodam. Bet es jums Saeimā lūgtu padomāt, vai maz var būt nežēlīgāks sods par to, kā likt kādam audzināt bērnu par tādu naudu, kā mēs to liekam darīt? Vai var būt nežēlīgāks sods par to, kā likt cilvēkam dzīvot ražīgas dzīves beigās ar tādu pensiju, kādu mēs uzspiežam šiem pensionāriem? Bet šeit aiz muguras man augstie kungi, partijas pirmie sekretāri, saka: "Beidz, beidz!" Bet, skat, tautai tās sāpes ir īstas. Kāpēc gan mēs tagad, spiezdami to pogu, nevarētu klusi lūgt, lai mēs patiešām dzīvotu tā, ka tas nebūtu tāds sods, tāda nasta, tāda nekaunība,

bezcieņa, kas tagad ir uzlikta mūsu tautai? Sods tautai nāk tāpēc, ka viņa balsoja tā, kā viņa ir balsojusi beidzamo reizi, arī iepriekšējā reizē... kā viņa balsoja šoreiz. Es ceru, ka tā nebūs un ka nākošā Saeima rūpēsies par savu tautu, bet tas sods, tā nežēlība, ko mēs esam cilvēkiem uzlikuši... Skaties, kā Čevera kungs rāda un saka: "Pietiek!", jo viņam jau nekā netrūkst. "Kāp nost!"

Man ir žēl, ka mēs tik cietsirdīgi pret mūsu tautu izturamies. Man ir žēl, ka tautai ir tik smaga nasta un sods uzlikts. Un man ir žēl, ka šeit ir tādi, kas te sēž un saka: "Kāp nost un nedomā par to!" Atbalstīsim skaistos vārdus, bet darīsim to, patiešām cerēdami, ka tie piepildīsies.

Sēdes vadītājs. Tā kā Valdmaņa kunga saturīgajā runā iebildumu nebija, vai kāds cits deputāts iebilst pret atbildīgās komisijas atzinumu par priekšlikumu nr.8 un nr.9, kuri formulē Latvijas Republikas Satversmes 95.panta tekstu? Neiebilst. Paldies. Panta teksts tiek akceptēts.

Godātie kolēģi! Ir pienācis pārtraukuma laiks. Pieci deputāti lūdz turpināt sēdi līdz Satversmes grozījumu izskatīšanas beigām. Vajag balsot? Nevajag. Pieņemam. Turpiniet!

I.Bišers. Nākošais ir deputāta Jirgena priekšlikums par Satversmes 98.pantu. Deputāts lūdz mainīt šā panta redakciju. Komisija to nav atbalstījusi.

Sēdes vadītājs. Vai deputāti piekrīt komisijas atzinumam par 10.priekšlikumu? Lūdzu balsot!

I.Bišers. Ja lūdz balsot, tad es vienīgi gribu norādīt, ka Ministru kabinets kopā ar Krasta kungu komisijas vārdā ir spēris šodien vēl vienu soli tālāk. Mums Saeimā ir iesniegts likumprojekts, kurš, runājot pat par bezvalstniekiem, Bezvalstnieku likumā paredz, ka arī tie, kuriem ir domicils šeit, var izbraukt un atgriezties Latvijā. Un šis Jirgena kunga priekšlikums ir vērsts pret personām, kurām ir Latvijas pase. ("Starpsauciens: "Balsot!")

Sēdes vadītājs. Lūdzu zvanu un lūdzu balsošanas režīmu. Balsosim deputāta Jirgena priekšlikumu par 98. panta redakciju! Komisija to nav atbalstījusi. Lūdzu rezultātu! Par - 21, pret - 40, atturas - 16. Nav pieņemts.

I.Bišers. Vienpadsmitais priekšlikums ir Juridiskā biroja priekšlikums, kurš ierosina aizstāt vārdu "ārzemēs" ar vārdiem "ārpus Latvijas". Atbildīgā komisija ir atbalstījusi.

Sēdes vadītājs. Deputātiem iebildumu pret to nav. Pieņemts.

I.Bišers. 12. priekšlikums arī ir Juridiskā biroja priekšlikums, kas ierosina vārdu "pilsoņus" aizstāt ar vārdu "pilsoni", tātad lietot vienskaitlī.

Sēdes vadītājs. Arī to deputāti atbalsta. Pieņemts.

I.Bišers. Tālāk ir 13. - deputāta Nagļa priekšlikums. Šeit es esmu spiests aizrādīt, ka 5. ailē ir kļūdaini ierakstīts, ka komisija to nav atbalstījusi. Komisija to ir atbalstījusi daļēji. Kā redzat, otrais teikums ir tieši Nagļa kunga piedāvātajā redakcijā... Nagļa kunga priekšlikums ir pieņemts, bet tikai izteikts citā redakcijā. Tātad tajā redakcijā, kādu piedāvā komisija, tas pēc būtības ir pieņemts. Tā ka tas ir atbalstīts daļēji.

Sēdes vadītājs. Deputāts Valdmanis runās.

G.Valdmanis (pie frakcijām nepiederošs deputāts).

Valdmani, dodiet mieru! Jā... Pie manis šodien Saeimā viesojās bīskaps no Brīvās pareizticīgo baznīcas Latvijā. Pirms komunisti pārņēma šo zemi, visi pareizticīgie Latvijā bija pakļauti tieši Konstantinopolei, bet viņu arhibīskapu Pommeru un vēl citus latviešu vadītāji nomušīja, un komunisti tur iesūtīja savus pārstāvjus, un tā Latvijas pareizticīgo baznīca tika pakļauta tieši Maskavai. Tagad Latvija it kā esot brīva, bet Brīvo pareizticīgo baznīcu mēs kaut kā negribam reģistrēt Latvijā. Tā jau no 1992. gada atkārtoti lūdz, lai to reģistrē. Bīskaps bija atnācis pie manis un rādīja, ka viņš tiek atzīts Konstantinopolē, un viņš ir atzīts pat Krievijā, bet viņu vienpadsmit draudzes Latvijā nav reģistrētas. Tās pārkāpj likumu, kad laulā, tās pārkāpj likumu, kad apbedī, un tā šī baznīca, kas ir pastāvējusi tikpat ilgi kā visas citas vecākās kristīgās tradīcijas, nedrīkst Latvijā pastāvēt.

Mēs šeit atkal balsosim par svētiem vārdiem, ka Latvijā ir reliģiskā brīvība, bet tanī pašā laikā mūsu Valsts prezidents, mūsu Tieslietu ministrija un citi dara visu, lai Latvijā pareizticīgo baznīcu pakļautu Maskavai, nevis Konstantinopolei. Kur tādi pakalpiņi mēs šeit esam? Maskavas pakalpiņi! Kāpēc tie pareizticīgie, kas to grib, nedrīkstētu pakļauties tieši Konstantinopolei? Kāpēc viņiem tas jādara caur Maskavu? Un kur tad tiek aizstāvētas šo vienpadsmit draudžu tiesības uz reliģisko brīvību, ja viņi iet visā pasaulē atzītā baznīcā nelegāli, ja viņiem ir jābūt katakombu baznīcā, kāda tā bija tad, kad komunisti valdīja Krievijā un valdīja Latvijā?

Taču pareizticīgie no katakombām ir iznākuši, viņi tagad atklāti pulcējas, lai lūgtu Dievu, bet mūsu zemē viņi to dara nelegāli. Brīvā, neatkarīgā Latvijā! Tāpēc, ka viņi nav pakļauti pirmajiem sekretāriem un Maskavai. Viņi atklāti saka, ka viņi nav ar mieru iet pie čekas aģentiem sūdzēt grēkus, ka viņi ir pret komunistiem cīnījušies visu savu dzīvi un ka viņi grib būt tiešā Konstantinopoles pakļautībā, bet negrib iet caur Maskavu.

Bet kas mums kait šeit, Saeimā? Es nākšu lūgt jūsu parakstus un iešu uz Satversmes tiesu... Tad nu es gribētu, lai Satversmes tiesa saprot, ka mēs šeit, balsojot par reliģisko brīvību, balsojam arī par Brīvo pareizticīgo baznīcas tiesībām pastāvēt Latvijā. Paldies.

Sēdes vadītājs. Juris Vidiņš.

J.G.Vidiņš (apvienības "Tēvzemei un Brīvībai"/LNNK frakcija).

Cienījamie kolēģi! Es tomēr aicinātu šos visus priekšlikumus, sākot no 13. līdz 17., noraidīt, jo otrajā lasījumā pieņemtā redakcija, man liekas, ir vislabākā un visietilpīgākā, jo ikvienam ir tiesības uz domas brīvību. Man šķiet, ka mēs nevaram šīs tiesības... ka valsts nevar garantēt šo domas brīvību, bet pirmā lasījuma redakcijā vēl labāk tas skanēja: "Valsts atzīst domas brīvību..." un tā tālāk. Tā ka es aicinātu saglabāt otrajā lasījumā pieņemto tekstu.

Sēdes vadītājs. Kārlis Čerāns.

K.Čerāns (frakcija "Latvijai").

Godātie deputāti! Tikai mazs paskaidrojums Valdmaņa kungam. Šī problēma ar Brīvo pareizticīgo baznīcu tiešām pastāv, bet jautājums jau ir par to, vai viņi spēj pierādīt, ka viņi tiešām grib saistīties ar šo Konstantinopoles arhierarhiju, un vai tiešām šī Konstantinopole viņus atzīst. Tomēr jebkurā gadījumā tas ir jautājums, kas būtu risināms Reliģisko organizāciju likumā, nevis šeit - Satversmes līmenī. Tā ka es domāju, Satversmes līmenī... Katrā ziņā šajā deputāta Nagļa priekšlikumā nav šīs problēmas.

Vēl par dažiem citiem jautājumiem mēs varētu runāt šajā pantā, bet es domāju, ka Vidiņa kungam vismaz daļēji ir taisnība attiecībā uz priekšlikumu, ka valsts atzīst domas un reliģiskās pārliecības brīvību, bet par to mēs varētu lemt vēlāk. Es arī domāju, ka Valdmaņa kungs mazliet citu problēmu šeit ir ietvēris iekšā. Paldies.

Sēdes vadītājs. Gundars Valdmanis, otro reizi.

G.Valdmanis (pie frakcijām nepiederošs deputāts).

Prezidij, Saeima un tauta! Viens no latviešu smagākajiem upuriem tad, kad komunisti pārņēma mūsu valsti, bija tas, ka Baltezerā nogalināja arhibīskapu Pommeru kopā ar lielu daļu no viņa mācītājiem, un šī pretenzija, ka varbūt viņi... ka šī Brīvā pareizticīgo baznīca, kas ir Latvijā, varbūt nav Konstantinopolē atzīta, ir pilnīgs bleķis, jo tas pats bīskaps, kas valda pār Latvijas vienpadsmit draudzēm, valda arī pār kādām divdesmit draudzēm Krievijā. Un Krievijā, pašā Krievijā, šo Brīvo pareizticīgo baznīcu atzīst, bet Latvijā - ne. Mēs spiežam tā, ka tiem, kas ir Latvijā, visiem ir jāpakļaujas Maskavas patriarham, jāpakļaujas tiem čekistiem, kas nogalināja arhibīskapu Pommeru, visus viņa vadošos kadrus un pārņēma šo baznīcu, lai tā būtu Maskavas pakļautībā. Taču mēs šeit sēžam it kā atbrīvotā Latvijā un pieļaujam šādu nekaunību.

Tur nav itin nekāds strīds iespējams. Arhibīskapu Viktoru Konstantinopole atzīst, viņš tiek atzīts pat Maskavā, bet viņš nav atzīts Latvijā, mūsu brīvajā Latvijā. Mūsu Latvija šodien ir komunistiskāka nekā Krievija. Un mēs nedrīkstētu pieļaut šādu turpinājumu, saprotiet, ko mēs balsojam. Mēs balsojam par to, ka visiem ir atļauta brīva reliģijas izvēle, un šī ir nopietna reliģija - pareizticīgo reliģija, un Latvijā tai ir tradīcijas, tā ir brīva un pakļaujas Konstantinopolei, nevis Maskavai. Paldies.

Sēdes vadītājs. Debatēs vairāk deputāti pieteikušies nav. Debates beidzam.

Komisijas vārdā - Bišera kungs.

I.Bišers. Lūdzu izšķirt jautājumu balsojot.

Sēdes vadītājs. Tātad deputāts Vidiņš pieprasīja balsot par katru no šiem pieciem priekšlikumiem. (Starpsauciens: "Pareizi!") Tā arī darīsim.

Deputāta Nagļa priekšlikumu komisija nav atbalstījusi. Lūdzu zvanu! Lūdzu balsošanas režīmu. Lūdzu deputātus balsot! Komisija šo priekšlikumu nav atbalstījusi. Lūdzu rezultātu! Par - 15, pret - 21, atturas - 37. Nav pieņemts.

Par Juridiskā biroja priekšlikumu...

I.Bišers. Komisija ir atbalstījusi.

Sēdes vadītājs. Ir ierosināts izteikt 99. panta pirmo teikumu šādā redakcijā. Tekstu redzat. Lūdzu zvanu! Lūdzu balsošanas režīmu. Lūdzu deputātus balsot. Lūdzu rezultātu! Par - 62, pret - 6, atturas - 7. Pieņemts.

I.Bišers. Tālāk ir deputāta...

Sēdes vadītājs. Par 15. priekšlikumu.

I.Bišers. ... un arī par 16., jo tie abi ir pilnīgi analogi.

Sēdes vadītājs. Nē, nav analogi.

I.Bišers. Jā...

Sēdes vadītājs. Par 15. priekšlikumu. Lūdzu zvanu. Lūdzu balsošanas režīmu! Lūdzu deputātus izteikt savu attieksmi! Komisija šo priekšlikumu nav atbalstījusi. Lūdzu rezultātu! Par - 5, pret - 39, atturas - 29. Nav pieņemts.

Lūdzu zvanu un lūdzu balsošanas režīmu. Balsojam par 16. priekšlikumu. Komisija arī to nav atbalstījusi. Lūdzu rezultātu! Par - 3, pret - 39, atturas - 31. Arī tas nav pieņemts.

17. priekšlikums - komisijas priekšlikums.

I.Bišers. Tas pēc būtības ir deputāta Nagļa priekšlikums, kuru komisija ir atbalstījusi.

Sēdes vadītājs. Lūdzu zvanu un lūdzu balsošanas režīmu! Lūdzu, balsosim par 17. priekšlikumu - atbildīgās komisijas priekšlikumu. Lūdzu rezultātu! Par - 66, pret - 2, atturas - 6. Pieņemts.

I.Bišers. Tālāk. 18. priekšlikums ir Juridiskā biroja priekšlikums par 100. pantu. Komisija to ir daļēji atbalstījusi un izteikusi šo pantu tādā redakcijā, kādu jūs redzat 6. ailē.

Sēdes vadītājs. Vai deputātiem ir iebildumi pret komisijas atzinumu un vai deputāti akceptē Latvijas Republikas Satversmes 100. panta tekstu? Paldies. Pieņemts.

I.Bišers. Tālāk ir 20. priekšlikums - deputāta Bartaševiča priekšlikums, kuru komisija nav atbalstījusi. (Starpsaucieni: "Pareizi darīja!" un "Balsot!")

Sēdes vadītājs. Deputāti prasa balsojumu par deputāta Bartaševiča priekšlikumu! Komisija to nav atbalstījusi. Lūdzu zvanu un lūdzu balsošanas režīmu. Lūdzu rezultātu! Par - 8, pret- 56, atturas - 11. Nav pieņemts.

I.Bišers. 21. priekšlikums ir atbildīgās komisijas priekšlikums. Komisija ir ierosinājusi izslēgt vārdu "pilntiesīgam" un, protams, ir atbalstījusi šo priekšlikumu.

Sēdes vadītājs. Deputātiem nav iebildumu? Pieņemts.

I.Bišers. Arī 22. priekšlikums ir atbildīgās komisijas priekšlikums. Ierosina papildināt ar dažiem vārdiem šī panta tekstu.

Sēdes vadītājs. Vai kolēģi piekrīt Latvijas Republikas Satversmes 101. panta tekstam? Pieņemts. Paldies. (No zāles deputāts K.Leiškalns: "Ar prieku un gavilēm!")

I.Bišers. Tālāk ir 23. priekšlikums - deputāta Jirgena priekšlikums izteikt 102. pantu īsākā redakcijā, kuru komisija nav atbalstījusi.

Sēdes vadītājs. Aigars Jirgens runās par savu priekšlikumu. Lūdzu!

A.Jirgens (apvienības "Tēvzemei un Brīvībai"/LNNK frakcija).

Godātie kolēģi! Mana priekšlikuma būtība ir neizcelt Latvijas Republikas Satversmē vienas sabiedriskās organizācijas iepretī citām sabiedriskām organizācijām un neminēt divas grupas, tas ir, biedrības un politiskās partijas, atsevišķi no citām sabiedriskām organizācijām. Ja ir teikts, ka ikvienam ir tiesības apvienoties sabiedriskās organizācijās, tas vienlīdz attiecas gan uz biedrībām, gan uz politiskām partijām, gan uz reliģiskām, gan uz jebkura cita veida sabiedriskām organizācijām. Lūdzu balsot un atbalstīt manu priekšlikumu.

Sēdes vadītājs. Paldies. Debatēs pieteikušies vairāk nav. Debates beidzam. Komisijas vārdā - Bišera kungs.

I.Bišers. Komisija šeit atstāj vārdu "biedrībās", jo tas ir saistīts ar starptautisko principu - vienošanās brīvība. Un tāpēc mēs atstājam šo vārdu, akcentējot šo vienošanās brīvību.

Kas attiecas uz politiskām partijām, ir domas, ka turpmāk varētu tikt izdots speciāls likums par politiskām partijām, kurš tās izdalītu no sabiedriskām organizācijām kā īpašu organizāciju, un tāpēc komisija nolēma tās atstāt šajā tekstā.

Sēdes vadītājs. Lūdzu zvanu! Lūdzu balsošanas režīmu. Balsojam par 23.priekšlikumu - deputāta Jirgena priekšlikumu. Komisija to nav atbalstījusi. Lūdzu rezultātu! Par - 19, pret - 23, atturas - 32. Nav pieņemts.

I.Bišers. Tālāk ir 24.priekšlikums - deputātes Rugātes priekšlikums, kuru komisija nav atbalstījusi.

Sēdes vadītājs. Vai deputāti piekrīt komisijas atzinumam par deputātes Rugātes iesniegto 24.priekšlikumu? Piekrīt. Pieņemts komisijas viedoklis.

I.Bišers. 25.priekšlikums ir deputāta Jirgena priekšlikums par 104.pantu. Komisija to ir atbalstījusi.

Sēdes vadītājs. Vai deputāti piekrīt Latvijas Republikas Satversmes 104.panta tekstam? Piekrīt. Pieņemts.

I.Bišers. 26.priekšlikums ir deputāta Jirgena priekšlikums par 105.pantu. Komisija to ir atbalstījusi tikai daļēji, izteikusi mazliet citādākā redakcijā.

Sēdes vadītājs. Deputāti piekrīt. (Starpsauciens: "Ļoti labi!")

I.Bišers. 27.priekšlikums ir Juridiskā biroja priekšlikums, ko komisija ir atbalstījusi.

Sēdes vadītājs. Arī deputāti atbalsta.

I.Bišers. 28.un 29.priekšlikums ir atbildīgās komisijas priekšlikums. Komisija tos ir atbalstījusi.

Sēdes vadītājs. Kārlis Čerāns vēlas runāt.

K.Čerāns (frakcija "Latvijai").

Augsti godātie deputāti! Es aicinu 28.priekšlikumu neatbalstīt, lai tādējādi paliktu Satversmes tekstā norma, ka īpašums uzliek pienākumus. Patiesībā 28.priekšlikums ir tieši tāds, kas šos vārdus izslēdz no Satversmes projekta teksta. Es aicinu to neatbalstīt tādēļ, lai Satversmē paliktu vārdi, ka īpašums uzliek pienākumus. Un pēc tam seko tas teksts, ka to nevar izmantot pretēji sabiedrības interesēm.

Sēdes vadītājs. Paldies. Debatēs deputāti pieteikušies vairāk nav. Debates beidzam. Bišera kungs, vai vēlaties ko piebilst komisijas vārdā?

I.Bišers. Lūdzu balsot. (No zāles deputāts J.Dobelis: “Kāpēc?”)

Sēdes vadītājs. Lūdzu zvanu! Lūdzu balsošanas režīmu. Balsosim par 28.priekšlikumu. Komisija to ir atbalstījusi. 28.priekšlikums - izteikt 105.panta otro teikumu šādā redakcijā. Lūdzu rezultātu! Par - 55, pret - 3, atturas - 19. Pieņemts.

I.Bišers. Pret 29.priekšlikumu iebildumu nebija, cik es sapratu.

Sēdes vadītājs. Nav iebildumu. Vai tādā gadījumā deputāti piekrīt Latvijas Republikas Satversmes 105.panta redakcijai? Piekrīt. Pieņemts.

I.Bišers. Tālāk ir priekšlikumi par 108.pantu. Juridiskā biroja priekšlikums ir izteikt pantu jaunā redakcijā. Komisija to ir atbalstījusi.

Sēdes vadītājs. Deputāti piekrīt. Pieņemts.

I.Bišers. Faktiski laikam vispirms bija jāizskata deputāta Jurdža priekšlikums (to viņš gan ir iesniedzis kā Labklājības ministrijas parlamentārais sekretārs), kuru komisija neatbalstīja un kurš vairāk atšķiras no komisijas ieteiktā teksta.

Sēdes vadītājs. Paldies, kolēģi. Vai varam akceptēt Satversmes 108.panta tekstu? Paldies. Pieņemts.

I.Bišers. Par 109.panta tekstu ir deputāta Jurdža... atvainojiet, parlamentārā sekretāra Jurdža priekšlikums, kuru komisija nav atbalstījusi.

Sēdes vadītājs. Roberts Jurdžs runās par savu - 32.priekšlikumu.

R.Jurdžs. Godājamais Prezidij! Cienījamie deputāti! Šis priekšlikums radies sakarā ar to, ka mēs sakārtojam savu sociālās aizsardzības sistēmu, tā mēs to esam arī nosaukuši. Šī sociālās aizsardzības sistēma iedalās tā - sociālā palīdzība un sociālā drošība, par to ir attiecīgi likumi Latvijas Republikā. Sociālā drošība savukārt iedalās tā: apdrošināšana, veselība, ģimenes pabalsti. Šāda sistēma tiek veidota, un mēs mēģinām atrast pareizos terminus, lai mēs pareizi saprastu, par ko mēs runājam. Un te mums iezogas dažas kļūdas, kas nāk varbūt no Austrumiem. Agrāk bija termins “nodrošinājums” - “obespečeņije”. Tagad mēs esam pielāgojuši Eiropas normām šos terminus, un nu mums ir pamatā termins “sociālā aizsardzība”. Mums ir palicis tikai “sociālā nodrošinājuma pabalsts”, tas ir apakšējais līmenis: cilvēks nedrīkst saņemt mazāk par to. (Teiksim, šobrīd sociālā nodrošinājuma pabalsts ir 30 lati.) Un tāpēc ministrija ierosina izteikt šo pantu kā “jumta likumu”, ka ir sociālās aizsardzības sistēma ar visiem pieņemtajiem attiecīgajiem likumiem - ar likumiem, kas darbojas Latvijas Republikā. Gan likums par sociālo palīdzību, ko mēs vakar izskatījām, gan Pensiju likums, kas ietver dažādus apdrošinājuma veidus, gan arī likums par bezdarba jautājumiem. Mēs vienkārši ierosinām noteikt, ka mūsu sociālās aizsardzības sistēma darbojas

atbilstoši likumiem. Jo, šeit ieliekot vārdus “sociālais nodrošinājums”, mēs atspoguļojam tikai kaut kādu vienu šauru pabalsta veidu un neatspoguļojam visu sistēmu. Tādēļ es aicinu balsot par manu priekšlikumu.

Sēdes vadītājs. Modris Lujāns.

M.Lujāns (Tautas saskaņas partijas frakcija).

Cienījamie kolēģi! Es aicinu tomēr Labklājības ministrijas parlamentārā sekretāra Jurdža kunga iniciatīvu neatbalstīt, jo Satversmē tā ir vispārējā norma, bet Jurdža kungs visos savos priekšlikumos iekļauj, ka saskaņā ar likumu... Tātad viņš, tā teikt, zem Satversmes paliek likuma normas, līdz ar to pieņemsim tādu varbūtību, ka kāds likums netiek pieņemts vai neeksistē. Līdz ar to notiek normu sašaurinājums. Tādēļ es aicinu atstāt iepriekšējo redakciju un neatbalstīt šo Labklājības ministrijas iniciatīvu.

Sēdes vadītājs. Debates beidzam. Komisijas vārdā - Bišera kungs.

I.Bišers. Komisija šajā jautājumā pieturējās pie tās terminoloģijas, kas mums ir starptautisko cilvēktiesību dokumentu tulkojumos bijusi līdz šim. Es neesmu tik stiprs angļu valodā, lai varētu pateikt, vai tas ir pareizi vai nepareizi, bet komisija katrā ziņā pieturējās pie šīs terminoloģijas.

Sēdes vadītājs. Lūdzu zvanu! Lūdzu balsošanas režīmu. Balsojam par 32.priekšlikumu - Labklājības ministrijas parlamentārā sekretāra Jurdža kunga priekšlikumu. Komisija to nav atbalstījusi. Lūdzu rezultātu! Par - 24, pret - 28, atturas - 23. Nav pieņemts.

I.Bišers. Nākamais - 33.priekšlikums - ir Labklājības ministrijas parlamentārā sekretāra Jurdža kunga priekšlikums izteikt 111.pantu jaunā redakcijā. Komisija to nav atbalstījusi. Šāds...

Sēdes vadītājs. Lūdzu, nepārtrauciet ziņotāju.

I.Bišers. Labi... Nē, ja Jurdža kungs to neuztur spēkā, tad man vairāk nav ko runāt.

Sēdes vadītājs. Vai deputāti piekrīt atbildīgās komisijas atzinumam par 33.priekšlikumu? Piekrīt. Pieņemts komisijas viedoklis.

I.Bišers. 34.priekšlikums ir deputāta Bartaševiča kunga priekšlikums par 112.pantu. Komisija to nav atbalstījusi.

Sēdes vadītājs. Vai deputāti piekrīt? (No zāles deputāts A.Bartaševičs: “Balsot!”) Deputāts Bartaševičs lūdz balsojumu. Lūdzu zvanu! Lūdzu balsošanas režīmu. Lūdzu, balsosim par 34.priekšlikumu - deputāta Bartaševiča priekšlikumu, kuru komisija nav atbalstījusi. Lūdzu rezultātu! Par - 7, pret - 58, atturas - 12. Nav pieņemts.

I.Bišers. 35.priekšlikums ir Juridiskā biroja priekšlikums, kuru atbildīgā komisija ir atbalstījusi.

Sēdes vadītājs. Vai deputāti piekrīt Latvijas Republikas Satversmes pašreizējā 112.panta redakcijai, kādu to ir akceptējusi komisija? Piekrīt. Pieņemts.

I.Bišers. Juridiskā biroja iesniegtais 36.priekšlikums - izslēgt 116.pantu. Tas ir saistīts ar to, ka mēs attiecīgo normu esam jau pārnēsuši šīs daļas sākumā.

Sēdes vadītājs. Vai deputāti piekrīt priekšlikumam svītrot Latvijas Republikas Satversmes 116.pantu? Piekrīt. Pieņemts.

I.Bišers. Pēdējie trīs priekšlikumi ir Juridiskā biroja priekšlikumi par 117.pantu. Pirmais priekšlikums ir izslēgt 117.pantā vārdus “deviņdesmit ceturtajā” un “deviņdesmit devītajā”. Komisija visus šos priekšlikumus ir atbalstījusi, un, ja nav iebildumu, tad mēs varētu nobalsot par to 116.panta (pēc jaunās numerācijas) redakciju, kas ir 6.ailē.

Sēdes vadītājs. Aigars Jirgens runās. Lūdzu!

A.Jirgens. Godātie kolēģi! Diemžēl mēs nevaram atbalstīt 38.priekšlikumu. Lūdzu deputātus iedziļināties šajā tekstā. Teksts ir pilnīgi absurds. Ja vārda “un” vietā būtu vārds ”ja”, tad to priekšlikumu varētu atbalstīt, bet šādu izmaiņu mēs izdarīt nevaram, jo tā te nav rakstīts. Tagad, vienkārši vadoties pēc dzirdes, balsot kaut kādu citu redakciju mēs nedrīkstam arī saskaņā ar Kārtības rulli. Pēc tā, kas šobrīd ir rakstīts 116.pantā, iznāk, ka ir nepieciešams ierobežot personas tiesības, kas noteiktas attiecīgajos Satversmes pantos. Ka tas ir nepieciešams demokrātiskā sabiedrībā, lai aizsargātu citu cilvēku tiesības, un tā tālāk. Tā mēs apriori pasakām, ka šīs tiesības, ko mēs iepriekš garantējām, tiks ierobežotas. Es domāju, ka šādā redakcijā 116.pantu nevar atbalstīt. Var pieņemt 37.un 39.priekšlikumu - Juridiskā biroja priekšlikumus -, bet par 38.priekšlikumu es lūdzu balsojumu un lūdzu noraidīt šo priekšlikumu.

Sēdes vadītājs. Debates beidzam. Komisijas vārdā - Bišera kungs.

I.Bišers. Ir jāatzīst, ka šeit ir iezagusies gramatiska kļūda - tur vajadzēja būt vārdiem “un ja”. Kaut kādā stadijā tas “ja” ir pazudis. Es domāju, ka to mēs varam novērst, veicot gramatisko rediģēšanu.

Sēdes vadītājs. Kolēģi, vai jūs piekrītat priekšlikumam nr.37, ko izteicis Juridiskais birojs un akceptējusi atbildīgā komisija? Piekrīt. Paldies. Pieņemts.

Par priekšlikumu nr.38 Jirgena kungs ierosināja veikt balsojumu. Lūdzu zvanu! Lūdzu balsošanas režīmu. Lūdzu deputātus izteikt savu attieksmi pret 38.priekšlikumu. Komisija to ir atbalstījusi. Lūdzu rezultātu! Par - 35, pret - 18, atturas - 18. Nav pieņemts.

Un par 39.priekšlikumu? Deputātiem iebildumu nav. Paldies. Pieņemts.

I.Bišers. Tādā gadījumā visi priekšlikumi ir pieņemti, un es lūdzu nobalsot par likumprojekta “Grozījumi Latvijas Republikas Satversmē” pieņemšanu trešajā, galīgajā, lasījumā.

Sēdes vadītājs. Lūdzu zvanu! Lūdzu balsošanas režīmu. Lūdzu deputātus balsot par grozījumiem Latvijas Republikas Satversmē. Lūdzu rezultātu! Par - 74, pret - nav, atturas - 5. Grozījumi Satversmē ir pieņemti. (Aplausi.)